

АКТУАЛЬНО

МОЛОДІСТЬ.
ПРОЛОГ

стор. 6

КРАЄЗНАВСТВО

СІКОРСЬКІ
ЧИТАННЯ

стор. 8

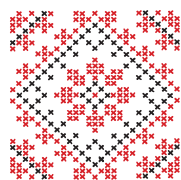
СТОРІНКИ ІСТОРІЇ

БАНДУРИСТИ
ШЕВЧЕНКИ

стор. 10-11

cultua.media

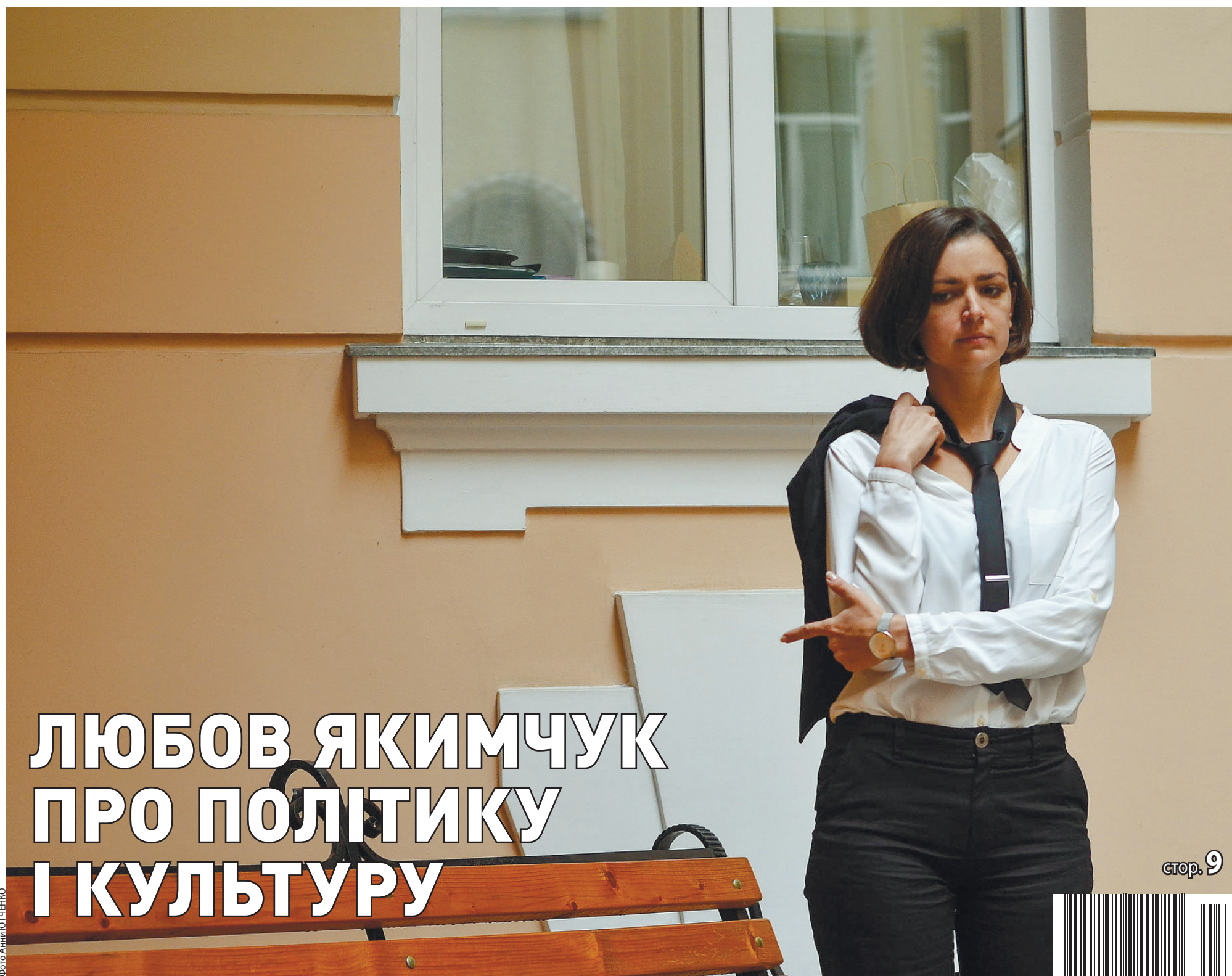

КУЛЬТУРА І ЖИТТЯ

№43 | 27 жовтня 2017

загальнодержавна українська газета

ISSN 2519-4429

ЛЮБОВ ЯКИМЧУК ПРО ПОЛІТИКУ І КУЛЬТУРУ

стор. 9

ДМИТРО ЧОБІТ

ПІД ПОКРОВОМ КГБ

СТОР. 2-5

Фото Анни ЮТЧЕНКО

У 70-і роки великої популярності набув багатосерійний телефільм «Сімнадцять миттєвостей весни», головний герой якого, радянський розвідник Штірліц прорив у найвище керівництво німецького рейху та очолював розгалужену розвідувальну мережу не лише в Німеччині, а й у Швейцарії. У Радянському Союзі за популярністю Штірліц перевершував знаменитого американського Джеймса Бонда; комуністична пропаганда розкручувала його як зразок для наслідування.

Дмитро ЧОБИТ

Упориві відвертості головний редактор журналу «Пам'ятки України: історія та культура» Анатолій Сериков похвалився Віктору Вечерському своєю участю у виконанні в Мюнхені спецзавдання; у такий спосіб він героїзував свою особу, надавав їй значущості, тобто А. Сериков себе порівнював мало не до Штірліца. Виникає запитання: що то було за спецзавдання і хто його міг доручити? Звичайно, що «спецзавдання» могла дати і мама нашого героя – купити їй гарне плаття. Але хіба таке може бути предметом бахвальства?

Слід пояснити, що після Другої світової війни німецьке місто Мюнхен стало основним осідком українських націоналістів. Тут діяли і діють їхні керівні органи, видавалися і видаються українські газети, журнали, книги; працює Український вільний університет. Мюнхен завжди привертав посилену увагу КГБ. За дорученням радянського уряду, агент КГБ у Мюнхені вбив Героя України Степана Бандеру, там він і похований. З проголошенням Україною незалежності ситуація кардинально змінилася, бо Самостійна Соборна Українська Держава завжди була головною метою ОУН і КУН. Українські націоналісти не становлять жодної загрози Незалежній Україні, навпаки – вони є її надійною опорою, тому не можуть складати предмет розробок українських спецслужб. А ось із російськими ситуація діаметрально протилежна, бо українські націоналісти стоять поперек горла кремлівським потугам відтворення кривавої російської імперії. Зважаючи на вищесказане, напрошується запитання: «Чіє спецзавдання виконував у Мюнхені громадянин Німеччини А. Сериков?» Невже рідної матусі з Веприка? А може ФСБ? На мою думку, остання версія більш вірогідна.

Дещо прояснюють ситуацію слова письменника Дмитра Косарика, переказані літературознавцем Сергієм Гальченком: «Я знаю що він (мався на увазі студент А. Сериков – Д. Ч.) до мене представлений, але що я можу зроби-

ПІД ПОКРОВИМ КГБ

Трудовая книжка
БТ-№ 0173803

Фамилия Сериков

Имя Анатолий
Отчество Никифорович
Дата рождения 6 ноября 1958г.
Образование Высшее
Профессия, специальность Журналист
Дата вступления в профсоюз 19 мая 1981г.

Відомості про роботу

№ запису	Дата			Відомості про прийм переведення на іншу роботу причині з посланням	на роботі, про і про звільнення (з зазначенням на стегні, пункт закону)	На підставі чого введено запис (документ, його дата і номер)
	число	місяць	рік			
1.				Навчався в Київському університеті з 1 ^о червня 1980р. До вступу в університет трудової книжки не має.		
2.	28	04	1980	Зарахований на посаду редактора редакційного відділу.		Розпор. № 11, від 24.04.1980
3.	16	11	1981	Переведений на посаду інструктора організаційно-інструкторського відділу.		Розпор. № 138, від 16.11.1981
4.	01	01	1983	Переведений на посаду конструктора при керівництві працівників Т.В.Вересюка		Розпор. № 9, від 26.01.1983

Копія титулу трудової книжки А. Серикова, у якій зазначено спеціальність «історик-журналіст», що не відповідає запису у дипломі про здобуття освіти. Перші записи у трудовій книжці А. Серикова, які свідчать про його прийняття на роботу у Правління Українського товариства охорони пам'яток історії та культури більш як за місяць до закінчення навчання в університеті

ти? Каже, що хоче написати про мене книжку, то хай пише».

Хто і навіщо «приставив» студента-журналіста до відомого українського письменника? Може факультет журналістики столичного університету? Навіщо? Написати книгу? То де вона?

Але найбільше мене вразили слова багатолітнього друга родини Троньків Валентини Михайлівни Іршенко, сказані вже після появи моєї статті «Ко-

роїди в українській культурі». Вона стверджувала, що Петро Тимофійович Тронько ніколи не довіряв А. Серикову, завжди ставився до нього з великою пересторогою та тримав дистанцію. Академік мав багато друзів, які відвідували його вдома і на дачі, але А. Серикова він туди ніколи не допускав – лише у свої службові кабінети у Товаристві охорони пам'яток чи в Інституті історії України.

Петро Тимофійович Тронько – то ціла епоха в українській культурі. Йому належать величні слова: «Людина зобов'язана працювати, а її помисли мають бути спрямовані на те, щоб принести найбільшу користь своєму народу та країні». За свою патріотичну діяльність на полі української культури П. Т. Тронько потрапив у немильстві до головного радянського ідеолога М. А. Суслова, другої після Л. І. Брежнєва особи в компартійній ієрархії. Петра Тимофійовича намагалися звинуватити в українському націоналізмі, але він дав достойну і мудру відповідь: «Любов до свого народу – це не націоналізм, а просто любов».

Академік дуже багато зробив для України; не вдаватимусь до подробиць – короткий перелік ним зробленого я навів у газеті «Культура і життя» від 16 червня 2017 р., наголошу на іншому. П. Т. Тронько – найбільший «довгожитель» у владі Української РСР – на різних керівних посадах він працював з 1937 до 1978 року, зокрема 17 років заступником Голови Ради Міністрів Української РСР з гуманітарних питань. Він дуже добре знав, що таке репресії Сталіна, війновничий атеїзм Хрущова, переслідування інакодумства Брежнєвим – усі вони ґрунтувалися на роботі НКВД – КГБ та його розгалуженої агентурної мережі, яка охоплювала практично кожен, навіть найменший трудовий колектив. Аби протриматися 40 років при владі та зробити так багато для української культури, насамперед потрібно було мудро поводитися у кагебешній радянській системі.

П. Т. Тронько чудово знав усі рифи та підводні течії радянщини й уміло їх обходив. Його друзями та покровителями були керівники Радянської України Петро Шелеста і Володимир Шербицький. За прямої підтримки П. Ю. Шелеста П. Т. Тронько домігся створення історико-культурного заповідни-

ка українського козацтва на острові Хортиця і музею «Козацькі могили» на Рівненщині, музею під відкритим небом у селі Пирогів під Києвом. Саме за українську політику спротиву русифікації, популяризації українського козацтва, Петра Юхимовича Шелеста й зняли із займаної посади з формулюванням «за прославляння патріархальщини». Його наступник Володимир Васильович Шербицький зробив певні висновки, але в душі залишився українцем і теж сприяв П. Т. Троньку. Саме В. В. Шербицький відкрив створений Петром Троньком музейний комплекс народної архітектури та побуту українців у Пирогові, що викликало напад люті в М. А. Суслова, бо нічого подібного в Росії не було.

Користуючись нагодою скажу кілька слів і про В. В. Шербицького. Він щиро допомагав у роботі над створенням музею народної архітектури та побуту. Петро Тимофійович розповідав, що коли вони увійшли в давню українську хату, Володимир Васильович сів за стіл, замислився, а з його очей потекли сльози. На таке здатна була лише щира українська душа.

Сам я чув і розповідь Бориса Григоровича Возницького. У 1973 році В. В. Шербицький дав зелене світло на відкриття музею в Олеському замку. Тоді експозиція вже була створена, але у ній домінувало давнє українське мистецтво: живопис, скульптура, різьба по дереву і все пов'язано було з церквою, Ісусом Христом, Божою Матір'ю, святими. Комуністичні ідеологи вимагали від Б. Возницького зняти усе це, а розмістити стенди про боротьбу трудящих за радянську владу та успіхи в комуністичному будівництві. Нерви були напружені до межі. Від слова першого секретаря ЦК КПУ, члена Політбюро ЦК КПРС В. В. Шербицького залежало все. Хвилювалися і львівські партійні працівники, бо за недогляд могли розпрощатися з посадами.

В. В. Шербицький уважно оглянув усю експозицію, поставив чимало запитань і навіть зробив резонне зауваження. Вказуючи на кострубату колоду перед в'їзною брамою замку, до якої ніби-то вершники прив'язували коней, Володимир Васильович запитав: «Невже ви думаєте, що при такому величому замку у XVII столітті могли поставити таку нещасну колоду?» То було єдине зауваження – рещту В. В. Шербицький оцінив лише позитивно, відзначив усіх хто доклав зусиль до відновлення замку та побажав успіхів. Думка першого тоді була законом – обкомівські пропагандисти замовкли. «А могло бути, – говорив Б. Г. Возницький, – і зовсім інакше».

Аби захистити П. Т. Тронька від нападок М. Суслова, В. В. Шербицький ініціював створення у Пирогові експозиції «Українське радянське село», але то не знімає підозри.

Форма № 1

УЧЕТНАЯ КАРТОЧКА
члена Союза журналистов СССР

Членский билет № 07135
Время вступления в СЖ СССР апрель 1987г.

1. Фамилия Сериков Андрей Бережина
Имя Анатолий отчество Никифорович (псевдоним)

2. Число, месяц, год рождения 6 ноября 1958 г.

3. Национальность русская. Партийность КПСС, с 1986 г.

4. Образование высшее, факультет журналистики Киевского госуниверситета им. Т. Шевченко, 1980 г.

6. Специальность: по образованию журналистика
по опыту работы журналистика

7. Ученая степень, ученое звание _____

8. Какими иностранными языками и языками народов СССР владеет немецкий, болгарский, чешский, белорусский

9. С какого года работает в печати, на ТВ и РВ: в штате 1980 г.
нештатно 1972 г.

10. Место работы, должность, телефон редакция журнала "Пам'ятки України", зам. главного редактора
(полное наименование места работы и должности) 290-64-31

11. Правительственные награды, почетное звание _____

12. Участие в партийных, советских и других выборных органах _____

13. Участие в Великой Отечественной войне 1941—1945 гг. _____

14. Домашний адрес, телефон 252223 г. Киев, ул. П. Вершигоры,
5а, кв. 10
(индекс почтового отделения)

А. С. Сериков
(подпись члена Союза)

7. апреля 1987 года
(дата заполнения карточки)

Секретарь президиума

Облікова картка члена Спілки журналістів СРСР А. Серикова, заповнена ним 7 квітня 1987 року. У графі «партійність» вказано недостовірний рік вступу до КПРС – 1986

А за усіма підозрілими наглядом КГБ. В українському КГБ був окремих відділ, який мав свою окрему агентуру та підпорядковувався безпосередньо КГБ СРСР. Ця структура здійснювала нагляд за керівниками УРСР. Вже у часи незалежної України, в кабінеті колишнього першого секретаря ЦК КПУ, члена Політбюро ЦК КПРС В. В. Щербичського виявили розгалужену систему прослуховування. Хто її встановив, хто прослуховував одного з керівників СРСР? Окрім КГБ цього зробити не міг ніхто.

Стежили не лише за В. В. Щербичським, а й за іншими, зокрема і за П. Т. Троньком. Він про це знав, тому із підозрою ставився до А. Серикова, бо, вочевидь, мав на це поважні підстави.

П. Т. Тронько майже два десятиліття на громадських засадах працював головою правління Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, а його першим заступником у 1980 році призначили відставного полковника КГБ Леоніда Георгійовича Калаша. Кажуть, що він належав до того управління спецслужби, яке підпорядковувалося безпосередньо КГБ СРСР. Ім'я цього гебіста часто зустрічається у спогадах українських дисидентів. П. Т. Тронько працював на громадських засадах, Л. Г. Калаш був у штаті, щодня був на роботі і, фактично, керував усією діяльністю Товариства. Саме призначення полковника КГБ першим заступником П. Т. Тронька є яскравим доказом того, яке велике значення надавав Кремль діяльності академіка.

Про Л. Г. Калаша знали всі, я вперше про цю кагебешну особу почув від керівника Львівської обласної організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, незабутнього І. А. Кудина. Постать Л. Г. Калаша однозначно сприймалася як приставлена до П. Т. Тронька зловісним КГБ. Цілком очевидно, що то був головний резидент мережі тайників у Товаристві. Про це добре знав і сам П. Т. Тронько, тому й остерігався. Мусив остерігатися.

У радянські часи КГБ не було всесильним, хоча до цього наплегливо прагнуло, проте саме воно заподіяло найбільше лиха Україні в усіх галузях суспільного буття: на його кривавих пазурах кров мільйонів українців. Переслідування борців за волю України, інакодумців, репресії теж справа його рук, як і нищення української культури та духовності. Агентурою КГБ були обплетані майже всі трудові колективи, у кожному вище один із проректорові призначався на посаду від КГБ – то був резидент цієї структури. Цей порядок успадкувала СБУ, його було скасовано лише за президенства Віктора Ющенка!

Пригадую випадок часів мого навчання у Київському університеті (1973–1979). Тоді на заочному відділенні історичного факультету

Косарик (справжнє прізвище Коваленко) Дмитро Михайлович (1904 – 1992). Український прозаїк і літературознавець. На межі 1970-х – 1980-х років студент А. Сериков збирав на цього письменника матеріал для якоїсь загадкової «книги»

ту навчалася 120 осіб, із них троє штатних офіцерів КГБ. Один із них якимось застеріг нашу групу із трьох осіб, аби ми знали, що і де говорити і, сміючись, попередив: «Наши люди єсть вездє, вездє наши люди єсть». Він же і відкрив таємницю. Виявляється, у кожній групі туристів до соцкраїн із 30 осіб не менше трьох мусили бути агентами, до капіталістичних – не менше п'яти! Після поїздки агенти давали письмові звіти, а КГБ їх порівнювало. Агентів, які особливо відзначалися, могли перевести і в штатні співробітники КГБ. Так було скрізь. На особливому рахунку перебувала Україна. Якщо в Росії одне відділення КГБ обслуговувало 3–4 райони, то в Україні у кожному районі діяла своя контора з відповідною агентурною мережею.

Своя агентура КГБ безумовно була і у такій організації як Українське товариство охорони пам'яток історії та культури – у ті часи воно не могло бути стерильним. Навіть у Священному Синоді РПЦ агенти КГБ теж були! Перший заступник голови правління Товариства, полковник КГБ Л. Г. Калаш тому яскравий приклад.

Тепер я дещо інакше дивлюся на сказане А. Сериковим про те, що П. Тронько його дуже любив і хотів аби він був його сином. У такий словесний спосіб мудра і досвідчена людина, вочевидь, намагалася нейтралізувати потенційну небезпеку. Такої самої думки дотримується і доктор юридичних наук В. І. Акуленко.

На своїй сторінці у фейсбук А. Сериков нещодавно розмістив фото П. Тронька із таким його власноручним написом: «Вельмишановному Анатолію Серикову, хорошому працівникові, чесній людині – із сердечними побажаннями нових успіхів у бойовій і політичній підготовці, самовідданій службі у рідній Радянській Армії. На добру пам'ять. П. Тронько. Листопад 1982 р. м. Київ».

Віктор Іванович вважає, що то спроба академіка приспати пиль-

ність та надмірну увагу до своєї персони. «Поміркуйте самі, – говорить В. І. Акуленко – академік звертається до вчорашнього студента А. Серикова «вельмишановний». За які такі заслуги? Чому П. Т. Тронько підкреслює «чесність людини», а до Радянської Армії додає епітет «рідна»?

А. Сериков 28 квітня 1980 року був зарахований на посаду редактора відділу Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, тобто за місяць до завершення навчання в університеті! Якого студента – вихідця з периферії, без постійної київської прописки, могли направити на роботу ще до закінчення ВНЗ та ще й у самій столиці? За які заслуги? З 1 січня 1982 року, А. Серикова, за сприяння Л. Г. Калаша, перевели на посаду «консультанта при керівництві Товариства». Так і записано у наказі – «при керівництві». Основним керівником на громадських засадах був академік П. Т. Тронько, а повсякчасним, штатним і фактичним керівником апарату Товариства – відставний полковник КГБ Л. Г. Калаш, який і дбав про кар'єрне зростання свого безпосереднього підлеглого А. Серикова.

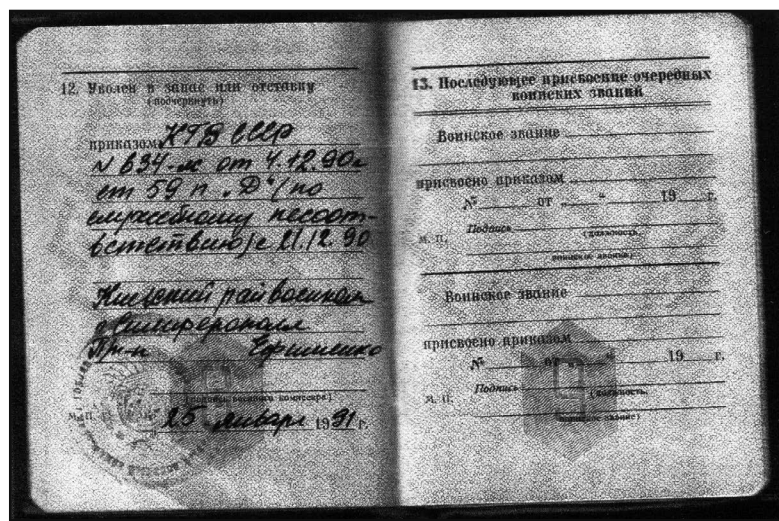
Тут варто наголосити і на такій дуже суттєвій обставині. А. Сериков 30 травня 1980 року отримав диплом Київського держав-

«Правління» у центрі, яка прибрита на трудовій книжці А. Серикова, завжди зберігалася у сейфі Л. Г. Калаша. Ось така цікавинка.

На час, коли П. Т. Тронько підписав своє фото А. Серикову, той служив у Німеччині (1982–1984). Звичайно, він мав намір повернутися на попередню роботу в Товаристві. І він повернувся – у грудні 1984 року, відразу ж обійнявши посаду завідувача редакційного відділу.

Згідно з обліковою картою, заповненою і підписаною власноручно А. Сериковим 5 грудня 1985 року, він під час служби в Радянській Армії, у 1984 році, вступив до КПРС. До цього він мав не менше як протягом року бути кандидатом у члени КПРС. Отже, в кандидатах солдата А. Серикова прийняли в 1983 році. Де ще можна було побачити таку поспішність? Та ще й в армії, де половина офіцерів були безпартійними. А саме членство в КПРС відкривало перед офіцерами перспективи кар'єрного зростання і у посадах, і у званнях, тому туди й усі прагнули, але не всіх брали. Однак солдата строковика взяли! То за які такі заслуги?

А тепер поставимо головне запитання. Як до КПРС прийняли онука дворян, тобто класових ворогів комуністів і радянської влади загалом?

Сторінка військового квитка капітана О. І. Чопа, представленого А. Сериковим у травні 2017 року в ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» на призначення відповідальним секретарем журналу «Пам'ятки України: історія та культура».

ного університету про закінчення навчання на факультеті журналістики та присвоєння кваліфікації журналіст. Тобто професія А. Серикова – журналістика, а кваліфікація – журналіст. А у трудовій книжці, виданій А. Серикову правлінням Українського товариства охорони пам'яток історії та культури 12 травня 1981 року, записана зовсім інша спеціальність: «історик-журналіст». Але ж такого фаху тоді не було! Звідкіля взявся «історик» і для чого? Виходить, що комусь це було потрібно. Мабуть для того, аби краще обгрунтувати перебування А. Серикова в організації, основним профілем роботи якої є історія. До речі, печатка з написом

Наголошу на добре відомих фактах. Радянська влада оголосила поміщиків (дворян), капіталістів (буржуїв) і куркулів (кулаків) своїми класовими ворогами та знищувала їх усіх фізично як клас. Із них мало хто вцілів. Щасливцями стали діди А. Серикова дворяни Фесенкови і Діаковські. Лише впродовж 1930 року з України було депортовано у віддалені райони Крайньої Півночі 280 тисяч українських селян, так званих куркулів. Їхніми руками збудовано Біломорканал, де вони майже всі і загинули. Їхні діти й онуки аж до розпаду СРСР вважалися нащадками ворогів народу і були обмежені не лише у можливості здобути вищу освіту і певні спеці-

альності, а й навіть повернутися до рідної України. Тобто, звичайних трударів – селян, найкращих сільських господарів радянська влада обізвала куркулями й нищила їх як клас. Поміщиків (дворян) і капіталістів (буржуїв) чекала ще сумніша та страшніша доля.

Кожного кандидата на вступ до КПРС перевіряли у КГБ – анкети заповнювали і на батьків, і на дідів. Будь-які підозри, зокрема вороже соціальне походження, наявність родичів в УПА, за кордоном, перебування на окупованій німцями території, а особливо – на примусових роботах у Німеччині, були підставами для відмови. А тут нащадка дворян, тобто, за комуністичними мірками, ще більших класових ворогів, приймають до КПРС! Якою логікою таке можна пояснити? На моє глибоке переконання – лише логікою КГБ. Маю у тому питанні власний життєвий досвід.

У 1976 році, коли мені було 24 роки, я мав перший конфлікт із КГБ. Мене викликали повісткою у паспортний стіл, звідти через чорний вхід провели у районний відділ КГБ, де спочатку настрахали, що притягнуть до кримінальної відповідальності за недонесення про антирадянські розмови, показали, що все про мене добре знають, навіть назвали номер групи, у якій я вчився у Здобувницькому профтехучилищі залізничників, а наприкінці начальник КГБ, підполковник на прізвище Лаб'юк запропонував, аби я став із ними співпрацювати та виступив свідком у суді над «антирадянщиком». При цьому він зазначив, що я молодий і для того, аби у житті чогось досягнути, потрібно вступити до КПРС. Безпартійний тоді не міг бути завучем чи директором школи. Червона книжка відкривала доступ до посад. Мені сказали, що коли я співпрацюватиму з КГБ, для мене відкриється чи не небесна перспектива. Я категорично відмовився. Лаб'юк мене попередив, щоб я нікому не розповідав де був і про що зі мною вели розмову, але почав погрожувати. Виникла сварка. Кагебіст мене обматюкав, а я його.

Цього ж дня я про свій виклик до КГБ розповів родичам, друзям, знайомим. Зустрівся із завідувачем фільмотеки Бродівського райвно Й. Г. Гладуном, якого КГБ намагалася притягнути до відповідальності за так звані антирадянські розмови, та розповів йому про все. Окрім цього, у самому центрі міста Броди, зустрівши Галенду, я привселюдно вилаяв його як сексота КГБ, який має виступати у суді (про це мені довірливо розповів сам Лаб'юк, а я мав скласти йому компанію). Ще я написав два листи – до ЦК КПРС і Президії Верховної Ради СРСР. Здійнявся скандал. Приїжджала комісія. Переді мною вибачалася. Але найцікавіше було попереду.

(Продовження. Початок на стор. 2)

Упродовж п'яти років мене двічі намагалися прийняти до КІРС. Я навіть заповнював анкети – перший раз у школі (потрапив до резерву на керівні посади), а другий раз у Товаристві охорони пам'яток. Обидва рази КГБ відмовило. Це стало наслідком моєї непроступливості. Але КГБ мене не забувало і аж до 1990 року, часу першого мого обрання народним депутатом України, влаштувало різноманітні провокації. Тож про КГБ мені відомо не лише з книг, а й із власного досвіду.

На цьому фоні прийняття вчорашнього студента, солдата першого року служби, нащадка дворян А. Серикова кандидатом у члени КІРС, а через рік у члени КІРС для мене є цілком зрозумілим. А. Сериков просто мусив заробити довіру в організації, яка відчиняла двері до комуністичної партії. Це перше. І друге: з огляду на дворянське походження, такі заслуги мусили бути вагомими.

Що у А. Серикова було за плечима станом на 1983 рік? Університетська лава, яку він покинув у травні 1980 року і робота редактором відділу в Українському товаристві охорони пам'яток історії та культури. Хіба таке може бути вагомим для «контори глибокого буріння»? Звичайно, ні. Значно вагомішими мусили бути здобутки у збиранні матеріалів до книги про письменника Дмитра Косарика та того ж академіка Петра Тронька. Особисто для мене загадка жодної нема – є дуже велика підозра. Ця підозра посилюється, багатьма фактами і, навіть, такою невеличкою, але дуже промовистою деталлю.

Справжню дату вступу до КІРС у 1984 році, тобто під час служби в Радянській Армії на території Німецької Демократичної Республіки, А. Сериков у подальшому приховував. Так, заповнюючи анкету та облікову картку члена Спілки журналістів СРСР у квітні 1987 року, він записав, що є членом КІРС із 1986 року. Чому применшив свій партійний стаж і надав недостовірну інформацію? Чи не тому, що справжня дата могла насторожити цікавих і викликати небажані запитання та підозри? Тобто, А. Сериков та його покровителі, мабуть, добре усвідомлювали потребу приховати небажану інформацію.

Після вигнання А. Серикова з квартири № 57 по вул. М. Грушевського, 34-А, там залишилося чимало цікавих документів громадянина Німеччини, серед них – роздруковка під назвою «Контакти» англійською мовою. У ній понад тисяча контактів А. Серикова; майже всі – фізичні особи, проте серед них є й такі записи: У графі «Ім'я» зазначено «Posolstvo» у графі «Фамілія» – «Russia 2» і телефон «2272142», та «Russia» – «2272141». З цього приводу ми не можемо щось певне стверджувати, але серед контактів громадянина Німеччи-

ПІД ПОКРОВИМ КГБ

Шоста сторінка контактів А. Серикова

ROMY	A-DR	80672400260		
Roma	Goncharuk	+380963461169		
RODITELI	SERGIO	25366833		
Richard	Ag. An		99155526	
Richard	Ag. An		25340562	
Richard	Ag. An		25817204	
Richard	Ag. An		99812917	
RICCOS	EASYPRINT 3	25367813		
RICCOS	EASYPRINT 2	25367745		
RICCOS	EASYPRINT	25367912		
RENT	CAR VIK VL STAS	80442392626		
RENT	CAR VIK VL	+380679339529		
RENT	CAR STAS	+380675575775		
RENT	CAR CHRIS	99434580		
REMERS	UA JUR O-CH	80504139777		
RAKETA	POST	96580384		
RAKETA	MR	96742204		
Radugnyj			+380509227226	
Radugnyj			+380445424429	
Ra	Vasos PG		99674921	
RA	TANJA 2007 NEW	99360762		
RA	TANJA 2007	99135456		
RA	SANDRA	99769943		
RA	NIKOLAS	99612565		
RA	LADA MOB	99206074		
RA	LADA	25314747		
RA	LADA	25313135		
PRINT	ORAKAL	25350426		
POSOLSTVO	RUSSIA 2	2272142		
POSOLSTVO	RUSSIA	2272142		
PORT	PANAYOTIS PANAYI	99550869		
PORT	LEFTERIS	99681717		
POOL		99420061		
POOL		25724571		
POLIS	MARINOS 6 02 07	25805057		
POLIS	LANIA	25873004		
PODEMNIK-TRAKTOR		99841182		
POD-K		31*161		

Сторінка документа з назвою «Контакти», на якій серед контактів А. Серикова два телефони з позначкою «Посольство Росії» (станом на 2014 рік)

ни А. Серикова немає посольства цієї країни, та є ворожою нам Росії. Туди він не їздить, але контакт тримає.

Контакти з Росією А. Сериков здійснює не лише через посольство цієї країни, а й завдяки абоненту, записаному в графі «Ім'я» як Trofimov, а в графі «Фамілія» – позначеному скороченом «Moskv». Із позивним Трофімов у А. Серикова значиться найбільше номерів телефонів – аж чотирнадцять: московських робочих і мобільних із додатками: Lim, Jura, DIMA Ru, Діма. Невже це раша-кореспонденти журналу «Достопримечательности Украины»? А може куратори нашого героя з московської Луб'янки? На другому місці серед контактів А. Серикова значиться якийсь Satarenko – 11 номерів телефонів, із них – два київських стаціонарних.

І ще такий красномовний факт. Вже на початку червня 2017 року А. Сериков подав генеральному директору ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» А. Щекуну клопотання про прийняття на посаду відповідального секретаря журналу «Пам'ятки України: історія та культура» особи, яка не мала ні відповідної освіти, ні стажу роботи за фахом, цей чоловік мав вищу військову освіту та у чині капітана був звільнений із займаної посади ще в 1991 році наказом КГБ СРСР. Наголошую: не якогось республіканського КГБ, чи обласного управління КГБ, а найвищої інстанції цієї сумнозвісної структури! То що мав робити капітан КГБ в українському культурологічному журналі вже у 2017 році!? Тепер цей капітан став заступником головного редактора новоствореного сериковського журналу «Пам'ятки України. Історія та

культура» та його російськомовного варіанту (це у наш час!!!) із назвою «Достопримечательности Украины. История и культура». Хіба таке не викликає підозр?

Підозра до А. Серикова ґрунтується і на інших, добре відомих фактах – насамперед, це зміст і оформлення журналу «Пам'ятки України: історія та культура» за 2009 і 2016 роки, тобто тоді, коли головним редактором працював А. Сериков. У ці роки зміст журналу не відповідав його назві – «Пам'ятки України», бо про пам'ятки там було обмаль матеріалів. При всій повазі до авторів окремих доволі непоганих публікацій, слід наголосити, що вони написані про що завгодно лише не про пам'ятки, їх навіть неможливо пов'язати з пам'ятками!

контакти

VINOGRADOVA	MARINA	80504439270		
VIKTOR	TROFIMOVA	99862062		
Vika	L-ca		99387392	
Vic-ja	zub		99490515	
VET	SAVVIDES ATHOS MOB	99436303		
VET	SAVVIDES ATHOS 25	25366302		
VET	SAVVAS	+35725313677		
VET	KOLOSSI CLINIC	25821750		
VET	CHRISTOS CLINIC	99661701		
Veronika			99556976	
VECHERSKY	VIK VAS	80676855086		
Vasilia			99665200	
VALUATION	GEORGE	99430795		
VALKI		+380982081126		
VALERKA	M RUS 2007	+79036129103		
Valerka	m RU		+79035032578	
Valerka	m CY	+35799578039		
Valeri	Platono		80972821816	
Valera	Y Kiev		+380972571496	
Valera	Y Kiev		80444183856	
VALERA	Y CY		+380633819098	
VALERA	Y CY		99523307	
VALERA	Y CY		99340189	
VALERA	P&P	99943516	99558593	
Val-ra	rosto			0078632925587
Vadim	Sas			99334149
UTA				+380504621504
UNISAT	ODISEJ MOB	99679099		
Unisat				25823143
TULA	2 FLOR	25353105		
Tron'ko	Myk. D			+380674011663
Tron'ko	Myk. D			+380442891851
TROFIMOVA	Tamara mih			+79166770850
TROFIMOV	Vas al			99160498
TROFIMOV	OLGA	0079262562570		
Trofimov	Moskv			+70959787526
Trofimov	Moskv			0952901669
TROFIMOV	mob			0070959672011

Сторінка документа з назвою «Контакти», на якій позначено 14 стаціонарних і мобільних телефонів у Москві, пов'язаних із позивним «Трофімов» (станом на 2014 рік)

А. Сериков не дав – він його помітив під заголовком «Наша історія». Хитра і підступна bestia.

На моє глибоке переконання, те, що впродовж 2016 року на сторінках журналу «Пам'ятки України: історія та культура» виробляв його головний редактор, громадянин Німеччини А. Сериков не відповідає національним інтересам України, але цілком узгоджується з російською імперською доктриною – ідеологічно забамбулювати українців, доводити їм, що москвити й українці – один народ, у них спільна історія та спільні герої.

Те, що з журналом не все гаразд, добре відчули читачі, вони не вдавалися до глибокого аналізу його змісту, але від нього відмовилися. Кількість передплатників журналу у 2017 році скотилася до 460! І це на всю Україну! Для порівняння, журнал «Музика», який, на відміну від науково-популярного видання «Пам'ятки України», є вузькоспеціалізованим, має 800 передплатників.

До речі, таке із журналом «Пам'ятки України» трапляється не вперше. У 1989–1991 роках тираж журналу сягав 100 тисяч примірників. На його підтримку влаштувалися великі акції, збиралися пожертви. А у 1992 році А. Сериков створив такі умови, що із журналу звільнилися його найкращі творчі та патріотично налаштовані сили (читайте спогади О. Кобець). Як наслідок, журнал став сіреним, його тиражі впали, а періодичність видання зменшилася із 12 до 2 номерів на рік! Зробивши свою справу, А. Сериков у 1994 році виїхав до Німеччини, журнал очолив Віктор Вечерський, а з 2002 року – Олександр Рибалко. Журнал поцікавився, його тиражі зросли. На початку 2009 року з-за кордону повернувся А. Сериков і став вимагати від головного редактора О. Рибалка щоб той звільнився, бо він, як власник, знову хоче очолити журнал. О. Рибалко відмовився та запропонував скликати раду засновників журналу. Виник конфлікт. Знервований О. Рибалко ледве дійшов додому, приліг і вже не встав – не витримав серця. Це трапилося напередодні Різдва Христового – 5 січня 2009 року.

Після раптової та передчасної смерті Олександра Рибалка «Пам'ятками України» знову почав рулити А. Сериков. Журнал № 1 за 2009 рік він присвятив своїй дворянській родині та міністру культури В. Вовкуну, який призначив його на посаду. У вихідних даних цього номера А. Сериков себе зазначив як засновника поряд із Міністерством культури і туризму України. Журнал вкотре перетворився на малоцікавий і малотиражний. У 2011 році А. Сериков звільнився з власним бажанням. Журнал очолив доктор історичних наук Ігор Гирич. Замість двох – трьох номерів на рік, у 2014 вишло 14! Усі номери цікаві, тому тиражі зросли. Але у січні 2016

Заповнюється особисто

ВИДАВНИЦТВО ПОЛІТИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ УКРАЇНИ

ОБЛІКОВА КАРТКА АВТОРА
(рецензента, упорядника, редактора, перекладача, художника)

1. Прізвище, ім'я, по батькові Сериков Анатолій Іллічович

2. Рік народження 1958 3. Місце народження Чернігівська обл., с. Веприк

4. Національність росіянин

5. Партійність та партстаж член КПРС з 1984 р.

6. Освіта: що закінчив, коли Київський держуніверситет, 1980 року
за фахом журналіст
вчений ступінь, звання не маю

7. Чи має друковані роботи (перелічити книжкові видання) публікації в наукових збірниках та періодичних виданнях (7 др. арт.)

8. Місце роботи та посада заст. редактора журналу "Пам'ятки України"

9. № паспорта, ким і коли виданий І-МАН 579063, Дніпропетровський РВРС Києва, 11.03.76

10. Сімейний стан (кількість дітей) двоє
Домашня адреса К-223, Веприк, 5-а, 10 Тел. сл. 97-52-72 дом. —

Дата заповнення 5 грудня 1985 р. Особистий підпис А. Сериков

Київ, друк. №1. 1976 р. Зам. 24805—5000.

Облікова картка автора А. Серикова, заповнена ним власноручно 5 грудня 1985 року. У графі «партійність» вказано, що він є членом КПРС із 1984 року, тобто часу строкової військової служби на території НДР

року знову з'явився громадянин Німеччини із села Веприк, у притаманному йому стилі, запропонував І. Гиричу написати заяву на звільнення, бо він, бачте, є засновником і власником видання. Той не став заперечувати і звільнився. Після цього А. Сериков домігся звільнення решти працівників редакції, бо, мовляв, «прийшла нова команда». Про цю «команду» відставних військових і студентів-другокурсників ми вже писали (Див: «Культура і життя» 2017, 4 серпня).

Чергове повернення А. Серикова у 2016 році призвело до чергового занепаду журналу «Пам'ятки України».

Отже, саме завдяки зусиллям А. Серикова журнал «Пам'ятки України» занепадав у 1992–1993, 2009–2011 і 2016–2017 роках. Цілковитий занепад відчували й інші українські видання: газети «Культура і життя», «Кримська

світлиця», журнали «Музика», «Український театр», «Українська культура» у 2014–2015, тобто тоді, коли А. Сериков працював заступником генерального директора ДП «Національне газетно-журнальне видавництво». Варто зазначити, що саме тоді трудовий колектив ДП НГЖВ майже одногослоно висловив йому недовіру! І це оформлено протоколом. Не довіру висловили і у червні 2017 року! Невже таке може бути випадковим? Ні!

Перед нами підступна і хижка система. Система дискредитації і нищення українських культурологічних видань в Україні! Кому таке вигідно? Народу України? А імперській Росії Путіна? Є над чим замислитись! І не лише читачам, а й Службі Безпеки України.

А ось ще кілька фактів, що спонукають до невтішних роздумів. Як згадує довголітній працівник редакції журналу «Пам'ятки

України», заслужений журналіст України Олександр Неживий, у 1993 році було підготовлено до видання випуск журналу про українців на Далекому Сході – добре відомий Зелений Клин. У ньому йшлося про те, як Російська імперія переселяла українців, як їх русифікували на нових місцях поселення, як вони боролися за свої права та навіть проголосили Українську Державу. Публікація мала цілком антиросійське спрямування. І сталося диво. Вже зверстаний і підготовлений до друку журнал «згорів» у редакційному комп'ютері. Журналістам довелося по крупинках його відновлювати впродовж року, але то вже було не те.

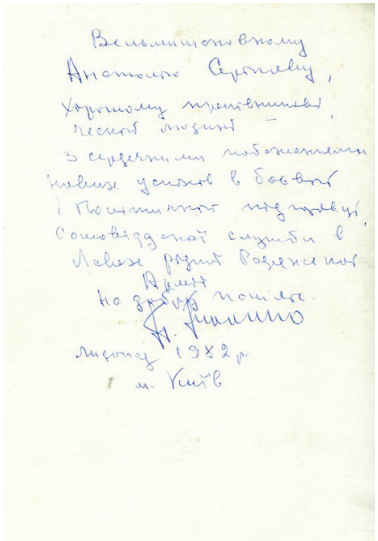
Факт другий. Згадує той же О. Неживий. Із 21 квітня по 10 травня 1994 року редакція журналу «Пам'ятки України» організувала експедицію на автомобілі українськими місцевостями Польщі. Очолював експедицію А. Сериков. Але ось що вражало, обраний ним автомобіль постійно ламався. Польські українці вимушені були його постійно ремонтувати. Не експедиція, а горе. «Робилося все, аби розсварити нас із українською діаспорою», – підсумовує О. Неживий.

Ми вже згадували про обурення людей фактом, що у кабінеті головного редактора журналу «Пам'ятки України»: історія та культура» А. Серикова висіла картина хрестами вниз. Обізнані люди підказують, що то ознака сатаністів.

У сатаністів і кагебістів немає нічого святого. Абсолютна деградація.

Дарчий підпис П. Т. Тронька на звороті свого фото

ПОЛІТИЧНИЙ ЖОВТО-БАГРЯНИЙ ФЕСТ-2017

Черговий тиждень пленарних засідань ВРУ у жовтні, як і зазвичай, не лише різнокольоровий але й фарс-мажорний. Звичка не з найкращих і у сфері законодавчій, і у всіх інших. Окрім політиканської.

Цей сегмент розвитку нашого суспільства, саме в жовтні, не дарма в народі називають «октобер-фестом» по-українськи. Адже у цей час на піку не лише загострення різних хвороб, зокрема психічних, а й підбиття підсумків післявідпусткового відпочинку від законотворчої діяльності, й обрубка хвостів та латання дір, які протерлися за час відсутності не лише в парламенті, а й у країні, яку наші парламентарі так прагнуть зробити хоч трохи подібною до тих, у які Божі сили відправляють їх на відпочинок від українського головного болю.

Тож і не дивно, що почали з фарсу у прийнятті судової реформи, яку обговорювали кілька тижнів і дуже ретельно. В результаті – такі прийняли те, що було запропоноване тими, хто хоч щось тямить у цій сфері. Бо політиканам усе, що пропонується від президентської братії – або не те, або не так. До цього вже ми давно звикли і розглядаємо як парламентське театральне дійство. Тут співають ті, кому музику замовляють. Тому співають і «зозулі», і «півні», і вже, судячи з усього, що відбулося минулого тижня, й «козли» співаючі з'явилися. Тож судова реформа у нас віднині відбуватиметься на законодавчій базі, яку створено комоделю фавіців Президента.

Другою темою стало обговорення реформи медичної. Тут все було коротко і зрозуміло тим, хто її затіяв і тим, хто за неї проголосував. Усі інші уважно слухали обидві сторони і третю, яка була категорично проти прийняття реформаторського пакета в такому вигляді. Адже прихильників того, що ми маємо у сфері медицини нині, як не дивно, але й не мало. Подобається людям лікуватися за гроші, які доводиться платити у конверті і не озвучувати вголос суми, щоб пацієнт не залишився під скальпелем хірурга або просто в лікарні як клієнт моргу. Отакі ми дивні і підозріливі в усьому, що стосується усвідомлення і ставлення до європейських стандартів у цій сфері. Та ще й на чолі з політиканами, які диктують своє ставлення до всього, що діється. Вони – в перших рядах цієї боротьби за незалежність медицини від майбутніх змін... На краще, чи на гірше, ніхто з них не знає, але – категорично проти того, що пропонується Президентом та його командою. Отакі ми – політикані усіх часів і народів, яких той же народ і обирає задля їхнього ж кращого життя і майбутнього, забуваючи про своє, на-

родне становище під час виборів. «...і Ленін такої молодой і юний октябрь вперед!» Тільки такої пісні я не чула поза стінами приміщення Верховної Ради цього тижня. Вона просто хмарою зависла у повітрі, яким дихалося всім на цій території глибоко і солідарно. За кількістю і різноманітністю праторово-гаслового ринку, що був представлений там, можна дізнатися про кількість не лише радикальних, радикально-центристських та опозиційних партійних і громадських угруповань. Тут можна було і посміятися, і поспівати, і поплакати від насолоди ковтання жовтих інформаційних перлів, з якими гордо красувалися творці та прапороносці від цих антуражних представств. Особисто я – за народну творчість і фольклорний рух. Але не думаю, що моє ставлення є таким важливим для блага народу, як, наприклад, ставлення тих же новоявлених месій і політиканів, які керують свідомістю мас. У топі і на слуху нині підвищення пенсій і синхронне підвищення цін на все. Тож допалися цього тижня парламентарі і до цих тем, як вовки в осінню пору. Всі – за пенсійну реформу і всі – за народ. Такого майже одногослоного голосування давно не спостерігалось, бо ж усі, нині ще недоторкані, але потенційно залежні від цієї реформи. А наприкінці пленарного тижня, згідно з підсумком також майже одностайного голосування і за присутності в залі рекордної кількості депутатів, сталося! Але парламентські зубри, зокрема в особі Віктора Пинзеника, дуже скептично оцінили цю перемогу і назвали її «голосуванням за те, щоб цього не сталося». Навіть доторкнулися до себе запропонували, посміхаючись.

То що ж це робиться реально? І як тут не пригадати тезу класика про те, що історія не терпить повторів. Перший її етап відбувається як драма, а другий – як фарс у виконанні фарисеїв, які добре знаються на історії та добре усвідомлюють наслідково-причинні ризики повторення драматичних подій минулого.

Комусь може не сподобатись така оцінка подій, які відбуваються поза стінами ВРУ, комусь вони як квоток води у спрагу і вони поспішають з усіх куточків України на «Октоберфест-2017» до столиці, щоб змінити владу на кращу. Здебільшого не розуміючи того, що такими змінами нічого поліпшити не можливо. Адже мудрі китайці кажуть, що не дай Бог жити в часи змін. А ми живемо... І живі та здорові вже наполовину, бо такі ще чогось хочемо кращого. А бажання – це перша ознака здоров'я та живучості, якою українці дивують світ.

ВІДКРИТО АРХІТЕКТУРНИЙ КОНКУРС ПРОЕКТІВ

20 жовтня під час прес-конференції в ІА «Укрінформ» міністр культури України Євген Нищук оголосив старт Міжнародного відкритого архітектурного конкурсу проектів на найкращу проектну пропозицію щодо об'єкта «Національний меморіальний комплекс Героїв Небесної Сотні – Музей Революції Гідності (м. Київ)», який має увічнити подвиг учасників Революції Гідності та відзначити їхній неоціненний внесок у побудову нової України з великим майбутнім.

«Революція Гідності це не просто окрема історична подія, яка потребує пам'ятного фіксування, це є світоглядне зрушення мислення українського суспільства ціною великої жертви Героїв, що поклали своє життя за Гідність і Свободу України та змінили хід історії. Для нас святий обов'язок – згадувати ті події, і скільки б часу не пройшло – вони несуть в собі дуже важливі речі, які не можна дозволити забути прийдешнім поколінням. Тому держава докладає всіх зусиль для того, щоб цей Меморіал став тим сакральним місцем, символом утвердження української державності та свободи», – зазначив Євген Нищук.

Про концепцію майбутнього Меморіального комплексу розповів генеральний директор державного закладу «Національний меморіальний комплекс Героїв Небесної Сотні – Музей Революції Гідності», член Міжнародного журі конкурсу Ігор Пошивайло. Зокрема, він відзначив, що новітній Меморіал і Музей, має стати відповідною точкою у свідомості суспільства і покликаний не лише формувати й утверджувати політику пам'яті, а й формувати культуру пам'яті.

Міністр культури Євген Нищук зауважив, що при створенні Меморіалу будуть збережені всі місця, дотичні до історичних подій 2013–2014 років, пам'ятні символи та пам'ятні знаки, які вже стали такими важливими для родин загиблих Героїв.

«Той хрест, який стихійно встановили чотири роки тому, вважається «народним» хрестом, він увібрив у себе той перший біль, ту скорботу і тугу, яка була у народу. Він має також стати частиною комплексу, адже особливість проекту в його автентичності та символічності», – сказав Євген Нищук.

«Для нас створення Музею і Меморіалу дуже важливі, – розповідає Володимир Бондарчук, голова ГО «Родина Героїв Небесної Сотні», син загиблого на Майдані, – адже Алея Героїв Небесної Сотні

це те місце, де загинули наші рідні, де залишилася частинка їхньої душі. Створення Меморіального комплексу особливо важливе зараз, під час війни з агресором. Ми бачимо, з якою ненавистю ворог ставиться до символів Революції Гідності, до вшанування Героїв Небесної Сотні. Це нагадує їм про те, що український народ зробив свій вибір: Свобода і Незалежність України».

Він також заповнив, що громадські об'єднання докладуть усіх зусиль для того, щоб цей конкурс пройшов на найвищому рівні, і щоб на Алеї Героїв Небесної Сотні було створене місце, куди приходили б люди обговорювати майбутнє держави та згадувати про тих людей, які віддали своє життя заради того, щоб Україна була вільною.

За словами Володимира Гусакова, президента Національної спілки архітекторів України, проведення конкурсу такого рівня – надзвичайно відповідальне завдання. Необхідно враховувати містобудівні проблеми центральної частини Києва. Складна робота чекає і на журі цього конкурсу, адже потрібно буде визначити критерії оцінки проектів, для цього заплановані колоквиуми та засідання експертних груп. У складі журі є закордонні спеціалісти, які мають великий досвід у проведенні таких конкурсів.

«За складністю та значенням це перший такий конкурс в Україні. Тому ми вважаємо за потрібне докласти всіх зусиль, щоб у Києві з'явився сучасний Меморіал пам'яті про людей, які поклали своє життя за Свободу України», – зазначив Володимир Гусаков.

Про архітектурну практику розповіла архітектор Ганна Бондар. Вона зазначила, що надзвичайно важливим є спосіб відбору місця об'єкта – архітектурний конкурс. За її словами, проведення Міжнародного відкритого архітектурного конкурсу проектів на кращу проектну пропозицію дасть поштовх розвитку конкурсної практики в Україні, щоб проекти відбиралися за якісними характеристиками, а не за короткими.

Ганна Бондар також зауважила, що конкурс має певну спадковість рішень, адже протягом останніх років було багато громадських та міських ініціатив щодо осмислення і рефлексії, збору інформації про події Революції Гідності. Конкурс спиратиметься на затверджену концепцію розвитку Меморіалу і, відповідно, схвалену організаційним комітетом розвитку конкурсу, адже проект орієнтований на реалізацію.

Прес-служба Мінкультури

ПАРОСТОК «МОЛОДІСТЬ»- SPRING УКОРІНЕНО!

21–22 жовтня у столиці відбулася фестивальна подія «Молодість. Пролог-47» – тизер 47-го КМКФ «Молодість», який відбудеться із 27 травня до 3 червня 2018 року.

Світлана СОКОЛОВА

Разом із іншими гостями захід відвідали міністр культури Євген Нищук та голова Держкіно України Пилип Ілленко.

Фестиваль відбувся за підтримки низки установ та організацій, зокрема, Державного агентства України з питань кіно. «Цьогоріч Держкіно виділило на «Молодість» 1 млн 300 тис. грн., що майже вдвічі більше, ніж торік, – наголосив на прес-конференції напередодні перший заступник Голови Держкіно Сергій Неретін. – Наступного року плануємо надати кінофестивалю значно суттєвішу підтримку, бо вважаємо його одним із провідних фестивалів країни. Приємно, що у цьогорічній національній програмі представлено чимало фільмів, створених за підтримки Держкіно».

Фільмом-відкриттям форуму стала картина Володимира Лерта «Мир вашому дому!» «Я щасливий, що мав можливість відкривати фестиваль цим фільмом, бо кожен фестиваль, яким би міжнародним він не був, повинен пропагувати власну кіноіндустрію», – підкреслив Андрій Халпахчі, генеральний директор КМКФ «Молодість».

Програма «Свобода. Кіно соціальних змін», спільний проект «Молодості» та Інституту Адама Міцкевича, відкрилась показом фільму Анджее Вайди «Людина із заліза» (1981). Після показу у

«Молодість» – це й релакс

дискусії взяли участь Мустафа Джемилев, Уповноважений Президента України у справах кримськотатарського народу, та Збігнев Буяк, польський політичний діяч та один із засновників «Солідарності». «Неможливо було уявити, щоб цей фільм був випущений у СРСР, – сказав Мустафа Джемилев. – Польська «Солідарність» несла ідею не тільки в Польщу, але й в Україну, і в ті часи ми це відчували».

Збігнев Буяк під час Майдану та окупації Криму разом з іншими польськими діячами створив Комітет солідарності з Україною. На питання щодо причини помітної відмінності у розвитку України та Польщі він відповів: «У Польщі було організовано команду, яка працювала над реформами у кожній сфері життя країни».

Головний приз «Золотий Скіфський Олень» Національного конкурсу короткометражних

фільмів на «Молодості. Пролог – 47» отримав Павло Остріков за фільм «Випуск'97». У центрі сюжету – дивакуватий Роман, який ремонтує телевізори та продає на ринку антени. Одного разу він зустрічає свою однокласницю, яку не бачив понад 20 років. І тепер він намагається не втратити її знову.

«Для мене це несподівано, але не настільки, щоб я зовсім не прийшов», – пожартував переможець.

Віланд Шпек, засновник секції «Панорама» на Берлінському кінофестивалі, продюсер та режисер, голова журі національного конкурсу сказав: «Нам важко сказати, чому ми вибрали цей фільм, бо якість цих різноманітних фільмів була дуже високою. Але члени журі зрозуміли, що цей фільм є дуже наш. Я слідкую за українським кіно останні кілька десятиліть. Перш за все побільшало режисерів, фільмів, тем, які піднімає кіно. Україна все більше з'являється на екрані, стає більш відкритою для сучасного кінематографа. Багато картин піднімають гендерні питання, чоловічі в контексті ставлення до війни. Теми і способи подання змінилися».

Фестивальний пролог завершився українською прем'єрою тріумфального словацько-українського фільму «Межа», номінованого на «Оскар» від Словаччини. «Люди будуть виходити з усвідомленням того, що це світове кіно», – висловив переконання продюсер фільму «Межа» Андрій Ермак. Принаймні у мене таке враження склалося.

Успіх Павла Острікова

Фото надані прес-службою фестивалю

ІСТОРІЯ БЕЗ БРОМУ

Два дні у столичному Будинку кіно тривав фестиваль «Історія.UA. Без броду та нафталіну». Мабуть, уперше історики, фахівці з історії, та інші дотичні до галузі люди зібралися не для того, щоб обговорити питання минувшини, а для широкої популяризації серед пересічних українців. Захід присвячувався століттю Української революції і 75-літтю створення Української Повстанської армії.

Сергій БАХІН

«Мета цього фестивалю – цікаво, популярно розповісти історію, не повторюючи радянських міфів. Багато різних цікавих заходів – зустрічі з істориками, режисерами, письменниками, презентація нових видань, презентації нових фільмів, проєктів Українського інституту національної пам'яті, зокрема, два нових проєкти – настільна дитяча гра про Українську революцію, а також виставка «УПА – відповідь нескореного народу. Антирадянський фронт», – розповів один із організаторів історик Ярослав Файзулін.

Отже, для широкого загалу працювали три секції: у конференц-залі – презентація книг та про-

ектів, пов'язаних з українською історією. У зеленому залі відбувалися майстер-класи, дискусії, круглі столи. А у синьому кінозалі від полудня і до вечора демонструвалися документальні й художні стрічки, присвячені заявленій темі. Розпочався фестиваль презентацією гри «Українська революція 1917–1921 років», яка є надзвичайно важливою тепер, коли Україна стала об'єктом гібридної війни. Цільовою аудиторією є старшокласники. Гра стане доповненням до навчального процесу, тому розповсюджуватимуть її безкоштовно по школах та бібліотеках. Розробник гри Юрій Смертига розповів: «Ми півроку працювали над змістом і наповненням. Потрібно боротися за голови наших дітей, бо якщо не ми, то за них боротимуться наші сусіди». Презентації фестивалю стартували з книги спогадів учасників війни на Сході України «Усна історія російсько-української війни. (2014–2016 роки). Випуск 3». На презентації були герої книги – безпосередні учасники російсько-української війни. Цінність цього видання у живих емоційних розповідях очевидців. Далі обговорили ще одну книгу спогадів безпосереднього учасника подій, але вже сторічної давнини – Михайла Шкільника «Україна в боротьбі за державність в 1917–1921 рр.», який у ті часи бачив ситуацію в Києві зсередини. Наступною була презентація трьох книг про першого очільника України: «Гру-

шевський: біографічний нарис» (автор Руслан Пиріг), «Обличчям до обличчя: ілюстрований життєпис М. Грушевського» (Світлана Панькова, Ганна Кондаурова), «100 історій і розповідей про двох українських геніїв» (авт. Володимир Мельниченко). Історик Кирило Галушко представив книгу Євгена Пінака й Миколи Чмиря «Військо Української революції». Також він розповів про свій проєкт «Лікбез», метою якого є популяризація справжньої історії України через лекції та семінари для всіх охочих. Ігор Гирич наступного дня презентував свою чергову книгу з красномовною назвою «Український Київ». Уперше під такою назвою, адже він упродовж тривалого часу хотів назвати свою роботу саме так, але раніше видавці не погоджувалися. Йдеться у ній переважно про життя української громади, про створення українського культурного середовища у місті, про найвідоміших постатей. Також наведені адреси українських установ, що у той час утворювалися в Києві. Два дні тривав кіномарафон у Синьому залі, серед стрічок – документальні «Українська революція», «Легіон», «Холодний Яр. Воля України або смерть», «Хроніки УПА». Художні – «Нескорений» (про Шухевича), «Страчені світляки», «Жива», «Останній бункер», а також фільм режисера Зази Будає «Червоний», який набув широкого резонансу та побив рекорди українського проєкату.

Після автокатастрофи, у якій головному героєві – підліткові на ім'я Вітько – дивом пощастило лишитися живим, у нього лишився страх висоти. Під час затемнення сонця, він опиняється в минулому. Спілкування з нашими пращурами приводить і до багатьох кумедних ситуацій, і до зустрічі з першою закоханістю, і до безлічі можливостей проявити героїзм.

З позитивного – можна сказати, що фільм знято професійно, без помітних промахів, принаймні, як на дебют, а це перша повнометражна робота режисера Юрія Ковальова, то виглядає все дуже вправно.

ни фільму проміжок часу – цілих двадцять шість років. Маю сподівання, що в майбутньому вітчизняні кінематографісти налагодять тіснішу співпрацю з вітчизняною літературою, тому що такий часовий лаг не міг не позначитися на фільмові, і навряд чи спрацював йому на користь. Тобто, написана «Сторожова застава» у часи, коли в Україні знімали щось на зразок «Козаки йдуть». За чверть століття Незалежності українське фентезі значно змінилося. Зростання це дає підставу говорити про появу власної національної школи фентезі.

Навіщо взагалі потрібний цей жанр? Для пропаганди традиціоналізму та віднайдення національного коріння? Сусідня імперія, «чи-

ФЕНТЕЗІ ПРО ТРЬОХ БОГАТИРІВ

Гра акторів переконлива, образ Олешка (актор Роман Луцький) – взагалі знахідка для українського кіно, особливо на тлі нав'язуваних «страждальців-терпіл» сучукркіна. Добродушний простак і винахідливий сміливець, безумовно повернеться до глядача у багатьох-багатьох втіленнях. Цілком органічно стартував у амплуа українського супермена і Олег Волощенко (богатир Ілько). Звісно, на передньому плані – гра юних акторів. І для Даніїла Каменського (Вітько), і для Єви Кошової (Миланка) це вдалий початок.

Технічно – цей фільм чи не найскладніший в історії українського кіновиробництва. І досвід, набутий командою цього проєкту, – найважливіший результат, що має продовжитися в наступних стрічках. Декорація, споруджена на Троєщині, так і проситься знову в кадр.

Зауваження сценаристам – репліки персонажів, які у книжках виглядають цілком гарно, в екранізації звучать трохи не так природно. Деякі фрази здавалися штучними, складалося враження, що персонажі говорять не по-живому.

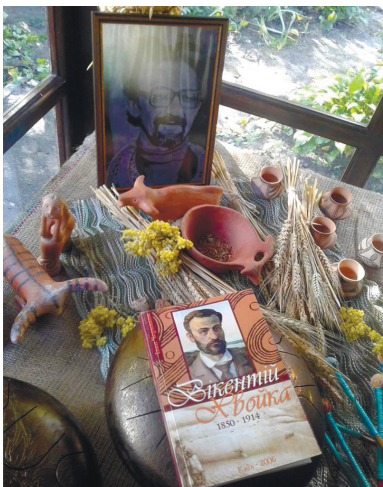
Прикро, що між публікацією роману, за яким знято «Сторожову заставу», і виходом на екра-

плюючись за край матрацу», саме так і чинить, не гребуючи вигаданими та поцупленими легендами, там просто перейменовують драконів на змії-гориничів, лицарів на витязів, мерлінів на волхвів тощо, не враховуючи «особливостей колективного підсвідомого». Що насправді ніяке не фентезі.

Фентезі є не спробою реконструкції середньовіччя і не сучасною інтерпретацією казки, фентезі є породженням підсвідомості. Колективним підсвідомим західної цивілізації було Середньовіччя, і тому (особливо стосується Північної Америки!) їхня гра з підсвідомим втілюється саме у середньовічних образах. Фентезі нема справи до справжнього Хруодланда або Родріго де Вівара. Ми знаємо не цих реальних людей з минулого, ми знаємо Роланда, ми знаємо Лицаря-в-білому зі старовинних легенд.

Поява билинної трійці богатирів виглядає дещо наївною, чверть століття тому це могло сприйматися майже серйозно, а зараз – ми маємо комедійний фільм з елементами фентезі, який місцями нагадує пародію на фентезі. І в цій ніші, впевнений, він матиме успіх.

Валерій ВЕРХОВСЬКИЙ

УПЕРШЕ У ВИШГОРОДІ

У Вишгородському історико-культурному заповіднику відкрито унікальну виставку «Перехрестя історії – тисячолітні традиції гончарів «Від Трипілья до Русі», яку присвячено пам'яті видатного історика, археолога, письменника, фахівця в галузі первісної археології та історії Південно-Східної Європи, президента фонду «Трипілья», заступника директора з наукової роботи ВІКЗ Івана Тихоновича Чернякова.

Виставку урочисто відкрив заступник директора з наукової роботи ВІКЗ, доктор історичних наук Тарас Васильович Чухліб. Виступили: куратор виставки, провідний науковий співробітник Вишгородського заповідника Вадим Перегуда, народний майстер Людмила Смолякова, гончар, художник, філософ, дослідник степових культур Геннадія Фісун, завідувач музею Гончарства Ірина Даценко.

Виставка, що триватиме в Музеї Гончарства понад місяць, вражає можливістю глибоко усвідомити міфологию та архетипи Київського Полісся та охоплює величезний проміжок часу – від Трипілья до Русі, а це понад 5000 років розвитку української культури! Основу виставки склали реконструкції відомого народного майстра України Людмили Смолякової та археологічні знахідки періоду розквіту Київської Русі, знайдені під час розкопок у Вишгороді під керівництвом кандидата історичних наук Всеволода Івакіна. У концепцію виставки

була закладена ідея «чотири сторони – чотири стихії»: ліпимо дитячу трипільську іграшку – земля, випікаємо трипільські хлібці-коржики – вогонь, малюємо осінь та сакральні орнаменти – вітер, готуємо і споживаємо справжній трипільський чай на травах з метровою шоколадкою – вода. Дивлячись як працює сучасний 3D принтер, що до найдрібніших деталей відтворював гончарний виріб часів мідної доби, учні загальноосвітніх шкіл «Інтелект» і «Сузір'я» справедливо зауважили: «Справжнє перехрестя історії...»

Ліпили глиняну іграшку, як справжні «трипільці». Під керівництвом

досвідченого гончара Геннадія творили на гончарному колі, відтворюючи Вишгородську гончарну традицію часів України – Русі. Все це відбувалося під чарівні звуки музичних інструментів «віманів», виставлених у трьох локаціях, яких було аж дев'ять. На цих унікальних музичних інструментах можна було і самому навчитися грати під керівництвом Євгена Шевського та Кирила Кадетова. Але перед тим школярі вишгородських шкіл мали пройти майстер-клас із малювання від досвідченої вишгородської художниці Олени Ясинської. Малювали і у спеціально надрукованих ВІКЗ «Трипільських зошитах».

Олександр Кочубей і Наталія Смага, пробуджуючи своє творче-підсвідоме, ліпили з червоної та сірої глини разом із дітьми. Творили до того часу, коли у великому казані зварився «господар» свята – «Вишгородський» або, як його ще називали «Трипільський» куліш. «Трипільський» трав'яний чай вразив усіх смаком і духмяністю місцевих трав. Дегустація лікувального чаю відбувалася з метровою шоколадкою та під хрускіт власноруч виготовлених трипільських хлібців-коржиків, печива. Смакували і традиційну їжу чумаків – пластівці зі звичайного пшона, виготовлені на зразок «поп-корну».

Вадим ПЕРЕГУДА,
краєзнавець, провідний науковий
співробітник Вишгородського історико-
культурного заповідника

НА ПОШАНУ МИХАЙЛА СІКОРСЬКОГО

У Переяславі вже вшосте відбувся резонансний культурологічний форум «Сікорські читання». Вп'яте ключовою його подією було вручення щорічної Премії імені Героя України Михайла Сікорського Національної спілки краєзнавців України.

Євген БУКЕТ

Мені, як заступникові голови Київської обласної організації НСКУ, пощастило у складі офіційної делегації краєзнавців відвідати всі «Сікорські читання», окрім минулорічних. І надзвичайно приємно констатувати те, що за цей час форум став одним із головних заходів культурологічного року не лише Переяславщини, а й цілої Київщини. А зважаючи на географію лауреатів однієї з трьох всеукраїнських краєзнавчих премій, віриться, що незабаром настане той час, коли на «Сікорські читання» прямуватимуть гості з усіх кутків України, а урочиста президія вітатиме перших осіб держави... Михайло Сікорський, без сумніву, заслуговує на таке

вшанування. Його внесок у популяризацію української народної культури, збереження історичних, духовних і культурних цінностей необхідно ще довго осмислювати і переосмислювати. Створений ним історико-культурний заповідник у Переяславі, незважаючи на всі примхи часу, залишається одним із головних осередків національної пам'яті.

VI Всеукраїнський історико-культурологічний форум «Сікорські читання», що відбувається у стінах Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди, покликаний насамперед вшанувати пам'ять видатного подвижника, який відійшов у засвіті 2011 року, та проектувати в майбуття його ідеї. Тож форум традиційно відвідали представницькі делегації постійних співorganizаторів – Національної спілки краєзнавців України та Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав». Цьогоріч уперше до них долучилася делегація Громадської ради при Міністерстві культури України. Значне організаційне сприяння та підтримку заходу

здійснили творче об'єднання художників Переяславщини «Полотно», підрозділи ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» – соціально-гуманітарний відділ, кафедра мистецьких дисциплін, бібліотека, наукове товариство, партнери-видавці та медіа.

Під час урочистої частини зібрання вітальні промови проголосили ректор університету Віктор Коцур, голова громадської ради Міністерства культури України Богдан Кожушко, громадський та політичний діяч Микола Томенко, генеральний директор Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав» Олексій Лукашевич, заступник міського голови Переяслава-Хмельницького Валентина Губенко, голова Національної спілки краєзнавців України Олександр Реєнт, який оголосив імена цьогорічних лауреатів премії імені Михайла Сікорського. Ними стали директор Державного історико-культурного заповідника «Меджибіж» Олег Погорілець, директор Камінь-Каширського народного краєзнавчого музею Наталія Пась, ветеран краєзнавчого руху Переяславщини Віра Мельник та керівник науково-редакційної групи Житомирської обласної редколегії науково-документальної серії книг «Реабілітовані історією» Лариса Копійченко.

Традиційно у програмі «Сікорських читань» були численні мистецькі виставки та майстер-класи, підготовлені викладачами та студентами університету. Наукова частина форуму була представлена роботою круглого столу «Краєзнавство Переяславщини: дослідження, проблеми, постаті», присвяченого пам'яті вітчизняних археологів Михайла Сікорського, Михайла Кучери та Олега Сухобокова.

Фото Андрія СТРОГАНОВА

ЛЮБОВ ЯКИМЧУК: «УКРАЇНЦІ ПИШУТЬ БІЛЬШЕ ПОЕЗІЇ, А ЧИТАЮТЬ ПЕРЕВАЖНО ПРОЗУ»

Із Любов'ю Якимчук, власним кореспондентом газети «Культура і життя», українською поеткою і сценаристкою, зокрема авторкою книжки «Абрикоси Донбасу» та сценарію фільму «Будинок «Слово»», порозмовляла болгарська журналістка Албена Стаменова.

– Як би Ви охарактеризували стан та напрямки розвитку сучасної української літератури? Проблематика, твори, митці?

– Це дуже велике запитання насправді, бо українська література не така вже й маленька. Принаймні уже тепер. І якщо раніше ми могли констатувати лише білі плями, незаповнені літературні ніші, то тепер цей ринок виглядає більш менш наповненим. Я спостерігаю ситуацію із-середини, тому трохи в цьому можу бути «сліпа», можу чогось не добачати. І намагаюся в таких питаннях покладатися на спеціалістів.

Щодо проблематики, то останнім часом багато з'явилося книжок, які розповідають нам про війну, це поезія, репортажі і навіть уже романи. Коли про це говорять, усі згадують «Аеропорт» Лойка, «Довгі часи» Рафеєнка та «Інтернат» Жадана. Разом з тим відомі автори продовжують опрацьовувати свої теми, успішно презентувати Україну за кордоном. Це – Андрій Курков, Юрій Андрухович, Оксана Забужко та уже згаданий мною Сергій Жадан.

– Що впливає на формування творчих горизонтів сучасних українських літераторів? Чи можливо в їх творчості ізолювати загальнолюдське від національного, актуального в суспільного і політичних процесах в Україні сьогодні?

– Я не знаю, що впливає на формування творчих горизонтів і що таке творчі горизонти, якщо чесно (посміхається). На письменників впливають ті самі речі, що й на звичайних людей – люди, які поряд, погода за вікном, кількість грошей в гаманці, книжки на столі. У письменників може трохи більше цих книжок – от і вся різниця. Ізолювати загальнолюдське від національного неможливо і не слід цього робити, бо і так і так ідеться про великі групи людей, чи то нація, чи то людство, якими прагнуть керувати маленькі групи людей. Принципи управління людством і нацією одні й ті самі, різниця – у розмірах. Дехто прагне об'єднати націю, дехто прагне об'єднати людство. А дехто й роз'єднати. З цим не можна нічого зробити, бо нічого вже не зробиш із нашим мозком, який до всього цього дійшов, усе це створив як було 80-100 мільярдів не-

йронів, так і буде. А в даному випадку, як кажуть учені, кількість переходить у якість. А далі виникає культура зі своїми якостями, про які ви питаєте. Культура – це лише вигадка, фантазія нашого мозку, у якого ресурсів забагато для того, щоб жити без культури.

– Як позначається суспільно-політична ситуація на літературному процесі? Чи є зміни в творчій орієнтації авторів у останніх роках?

– Суспільно-політична обстановка, коли вона погана, активізує літературний процес. З'являється більше викликів, проблем та відповідно з'являються люди, готові їх розв'язати. Що можна констатувати, так те, що з'явилося багато нових авторів, які хапаються за нові популярні теми, от як війна. А сюжети лежать на поверхні, тільки нові автори ще не вміють з ними працювати. Вони думають про тему, але на всі теми давним-давно написано багато текстів і тут важко знайти щось нове, вони ще не знають, що варто працювати передусім із формою. У нас є тема, наприклад «небо», і яким те небо ми побачимо залежить від того, яке вікно вирубаємо в стіні чи стелі. От робити ві-

кна такі автори ще не навчилися. Так, я формалістка. Форма вже давно важливіша за зміст.

– Як змінився дух у суспільстві у зв'язку з Революцією гідності 2013 р.? Події на Майдані знайшли відображення в літературі? Дочекались київськи барикади свого Віктора Гюго?

– Усі були натхнені цією революцією, а зараз трошки розчаровані, як це буває завжди після революцій. Утім, уже є доконаним фактом, що позитивні зміни, зрушення в політикумі і суспільстві наявні, і це добре. Події Майдану в літературі відображені дуже слабо. Треба розуміти, що одразу ж після Революції гідності в нас почалася війна та всі сили пішли на неї. Не лише на писання текстів, а й на волонтерство. У нас дуже часто письменники їздять в тури прифронтовою зоною, де проходять зустрічі з читачами у маленьких і середніх містах, читання у військових частинах. Стало важливим підтримати людей, які страждають від війни, а також підняти бойовий дух військових. Ось цим ми всі зайнялися одразу після Майдану.

– Як реагує суспільство на візю з Росією?

– Суспільство реагує по-різному. Важливо, на українських землях, на прикордонних територіях з'явилося більше політичних українців, більше людей, які це усвідомлюють.

– Воєнна тематика породжує більше прозових творів, чи більше поетичних? В цілому українські митці що пишуть більше – поезію чи прозу? А чому надають перевагу читачі?

– Війна породжує багато історій, що потребують прози, утім, українці, як часто це стається з постколоніальними народами, пишуть більше поезії. Також поезія як короткий жанр здатна реагувати на війну швидше. У нас уже є до десяти прозових творів про війну, кілька сотень, може й тисяча віршів, але ще минуло мало часу від її початку та, сподіваюся, із часом в нас ще якоїсь прози наросте. Ось так і виходить, що українці пишуть більше поезії, а читають переважно прозу.

– Характерною рисою мовної практики в українському суспільстві і в українській літературі є їхня українсько-російська двомовність. Чи є питання про мову суттєвим у літературному процесі? Легко спитати: «Які автори переважають – україномовні чи російськомовні?», але знаю – якщо так поставити питання, відповідь не дасть правильну картину двомовності української літератури. Як краще спитати про цю особливість? І якою була би відповідь на це питання?

– Дякую вам за чутливість, ви усе правильно відчуваєте, тобто відчуваєте, що в цьому є щось болюче. Мені виглядає, що в українському літературному процесі добре представлені і ті, і ті автори, єдине що, серед україномовних авторів більше зірок. Також цікаво, що зазвичай ці дві групи авторів мало перетинаються, вони живуть наче в паралельних світах. Питання мови зараз болюче та тривають дискусії, які розпочалися ще до війни. Як це має виглядати на законодавчому рівні? Чи потрібно змінювати закони, у тому числі Конституцію, де державною мовою названа українська? Я відповім вам так. Українська мова в Україні стала сильнішою, і це важливо, бо це мова, яка була пригноблена імперією, спершу Російською, потім Радянською, по суті тією самою імперією. Утім, і російська мова не стала від цього слабшою чи не опинилася в невідгідній позиції. Ні! Мого сина в школі питають однокласники, чому він говорить українською на перервах, бо всі інші говорять чомусь російською. Я з когорти україномовних, тому звичайно я буду

захищати своїх, хоча й російськомовні для мене не є чужими, вони просто є іншими. І це теж нормально. Мені здається, що зараз відбуваються здорові процеси і ця дискусія про мови, яка розпочалася до війни, а під час війни тільки загострилася, дуже логічна. Хоча важливішою була би дискусія про економічну ситуацію в Україні, яка все погіршується, і з цим треба щось робити в першу чергу.

– Політична та економічна ситуація впливають на видавничий бізнес в Україні? Що більшою мірою визначає політику видавництва – літературний процес чи економічний клімат?

– Якщо чесно, то це запитання рівня Міністерства культури України. Я можу вам розповісти лише з чужих слів. Приміром, економісти кажуть, що попит визначає пропозицію, це нормальні ринкові закони. Також на ці процеси впливає мода. От сьогодні нарешті модно або принаймні нормально говорити про голокост, а років десять тому це було майже табу. Зараз підняли проблему жінок в армії, і модною стала феміністична тематика, відповідно і книги почали видавати про це, знімати фільми про «Невидимий батальйон», жінок в армії. Політика впливає на культуру завжди, але лише через гаманці українців: якщо політика є невдалою, гіршає економічна ситуація, менше книжок купують. Усе це економіка, як на мене.

– Виявляють західноєвропейські видавництва інтерес до української літератури? Які українські автори користуються найбільшою увагою та популярністю в Європі та в світі? Чи змінилися налаштування та політика західноєвропейських видавців щодо українських авторів після Революції гідності 2013 р.?

– Інтерес західноєвропейських видавництв до української літератури є таким самим, як і був до революції. Гадаю, що якщо видано на три-п'ять назв книжок більше, ніж було до революції, це незначні зміни. Найпопулярнішим є російськомовний прозаїк Андрій Курков, він перекладається на шалену кількість мов, та й сам гарно володіє десь п'ятьма мовами – це дуже добре з точки зору маркетингу. Відстають від нього названі вже мною Жадан, Забужко, Андрухович. Є кілька інших, але вони вже трохи позаду за ними. Дива після революції не сталося, хоч і на тему української війни на різноманітних заходах говорять.

БАНДУРИСТИ ШЕВЧЕНКИ З ПАШКІВКИ

Петро Юхимів син Шевченко народився 1824 року у Пашківці біля Краснодару. Про це красномовно свідчать фото з сімейного архіву, де родичі-Шевченки вдягнені у стрій Донського козацтва.

Євген БУКЕТ

Козаки Пашківської станиці, звідки Петро пішов до війська, брали участь у Кавказькій воєнній кампанії. Служили тоді чверть століття й далеко не всім щастило повернутися. Петрові пощастило. Окрім того, за подвиг під час війни він за царським указом отримав землю і дозвіл на поселення в Пашківці. От тільки чиновники помилилися з губернією і Петро Шевченко потрапив не до рідного села, а до Пашківки Бишівської волості Київського повіту й губернії. Оскільки виправлення таких документів у ті часи могло бути справою не одного року, Петро Юхимів вирішив залишитися там, куди його привела доля, за кілька років збудував хату й одружився. Прожив Петро Шевченко велике щасливе життя – 107 років. Листувався зі своїми родичами з Кубані, до останніх днів шанував православну віру.

У київській Пашківці народилися діти. Чотири сини й донь-

Кіндрат Шевченко з сином Юрієм

Микола Явдоченко і Марія Шевченко

ка. Вони мали музичний талант. Старший син у Першу світову служив у полковому оркестрі в Східній Пруссії, а менший – Кіндрат у 14 років утік із дому з цирком, який приїздив до Пашківки.

Хлопець натягнув на якийсь черпак три струни, почав грати на цьому «інструменті» і наспівувати частівки, що сам вигадав. Окрім того зробив кілька акробатичних вправ, чим підкорив керівника мандрівного цирку. Спершу він був асистентом ілюзіоніста, у якого перейняв техніку гіпнозу, а потім брав участь у циркових труппах. Згодом він за-

снував дві трупі цирку-шапіто, одна з них – цирк-шапіто ліліпутів, яких зібрав з усієї України.

Також захоплювався фотографією, мав власні майстерні у Пашківці та Києві.

1917-го Кіндрат потрапив у вир української революції. Був знайомий із Миколою Міхновським, поділяв його самостійницькі погляди. Потім був радником отамана Опанаса Голубенка, його кілька разів забирало ГПУ. Коли у 1921 році разом із Голубенком арештовували його козаків, Шевченко викрутився з тієї okazji – не було прямих доказів: у боях учас-

роботи видатного майстра Олександра Самійловича Корнієвського. Також заснував самодіяльний театральний колектив, де акторами були його дружина Агрипина й діти. Так, дочка Марія змалечку вчилася грати на бандурі, а після трьох класів церковно-приходської школи і приватних курсів у викладачів Київської консерваторії стала однією з перших жінок-бандуристок в Україні.

Незабаром із сином Юрієм, дочкою Марією та її чоловіком Григорієм Підгірним Кіндрат Шевченко організує квіртет бандуристів. Іздить із гастрольми всією Україною. Під час цих гастролей, як згадував Володимир Покотило, Кіндрат Шевченко збирав інформацію для Організації Українських Націоналістів. В. Покотило стверджує, що Кіндрат Петрович був одним із провідних членів антирадянського підпілля, займався вербуванням.

Після того, як сина Юрія мобілізували до лав радянської армії, капела бандуристів К. П. Шевченка розпалася. Дочка Марія одру-

Дві доньки Кіндрата виконують танець кухарчуків, 1920-ті

жилася вдруге з колегою по цеху Миколою Явдоченком. Їхнє гастрольне життя вирувало на цілинах середньої Азії під час війни, а після, до самої пенсії вона з чоловіком об'їздила чи не весь Радянський Союз.

В автобіографічній книзі «Лицарі золотого тризуба», яку

ті не брав, а його дипломатична місія чекістам була невідома.

Після часів НЕПу його цирку і приватні фотоательє були націоналізовані радянською владою. Тим часом Кіндрат Шевченко опанував мистецтво гри на бандурі. Зібрав колекцію музичних інструментів, серед яких кілька бандур

Концертна бригада на гастрольях

Афіша, 1946 рік

нині готує до друку Національне газетно-журнальне видавництво, Володимир Покотило кілька разів згадує про Кіндрата Шевченка. До початку війни: «У січні-лютому 1941 року ми вже знали, що скоро буде радянсько-німецька війна, тому почали готуватися до цієї події. Оунівці, з якими був зв'язаний Кіндрат Шевченко, передали через нього наказ розширювати свої націоналістичні осередки та створювати нові. Вже потрібно починати вести, поки що, тільки агітацію по районах, збирати прихильників самостійної України, щоб у потрібний час вже збройно виступити проти советів».

Під час німецької окупації: «Після заснованих мною конспіративних квартир та явок у Києві та його околицях, у Пашківці, в хаті Кіндрата Шевченка з участю Гриня Кайстренка мав звітну розмову.

Дружина Шевченка, пані Груня, накриває стіл у світлиці, подала страви, що запасливо приберігала для виняткових okazji; сьогодні йшлося ще й про конспірацію, бо німецькі фіскали вештались повсюдно, могли заглянути і до Шпички, так прозивали Шевченка.

Світлиця, як для села, простора й світла. На стіні висіла в масивній рамі велика картина, на якій здіймалася, укріплена гранітною стрімкою стіною, набережна, об яку грайливо полоскались хвилі невеличкої бухти. Картина сприяла доброму настрою. В цей час приязна господиня запросила до столу.

Після війни: «Зустріч з Кіндратом Шевченком планував раніше, та його в Пашківці не було, місяцями мандрував заробляючи на хліб-сіль, а це вчора повернувся додому.

Вирушив до старого пізно, аби не здибати когось стороннього. Знаючи людину краще, ніж самого себе я... хвилювався. І це не тільки у відношенні до Бандуриста – стрічі з іншими оунівцями забирали в мене багато енергії, волі, а, часом, і віру втрачав у людину, що найбільше відбивалося в серці.

Петро Юхимів Шевченко з дружиною і дітьми

Кіндрат Петрович Шевченко

Ось, нарешті, ця перекинута через рівчак кладка, ось ті велетенські верби, у затінку яких ми колись з Юрком, сином Бандуриста, влаштовували спонтанні концерти... А далі кущився малинник високою стіною. У хаті не світилося, певно старий уже відпочивав. Вкрадливо обійшов хату, переконавшись, що нікого стороннього, або чогось підозрілого немає – постукав у шибку. Старий пізнав, запросив до господи, запалив гасника і так, в білосніжних підштаниках, став посеред хати; Його довгі сріблясті вуса, як і колись, тяжкими кетягами звисали; в його душі та поставі можна було прослідкувати істо-

рію нашої Неньки-України, задля якої він жив.

– Підійди-но, сину, обійми тебе!.. Тепер розкажуй, де ти взявся?

Ми сиділи за дубовим столом та журилися за минушиною, згадували знайомих, близьких, яких уже на світі не було.

Лампа зрідка пихкала – був поганий гас, – гніт, згоряючи чорнів і... бляк. Старий знімав зашкарубленими пальцями з лампи скло, здирив з гнота огарки і розмова точилася далі.

– Я радий за тебе, бо й сам чимало людей пізнав. На дозвіллі поміркую, щось пригадаю, а там зустрінемось і розберемо з чого починати.

ся син Богдан який і досі мешкає та працює у Пашківці. Батьки дівчини влаштували скандал і після того вони більше разом не працювали. Сина забрали, а дівчина незабаром померла.

Після цих подій Кіндрат Петрович повернувся до дружини Груні, з якою прожив до своєї смерті. Похований у Пашківці. Залишившись самотньою, Груня продала хату та на початку 1960-х років переїхала до своєї доньки Марії у Челябінськ, де померла і була похована у 1967 році.

Цю історію мені розповів правнук Кіндрата Шевченка, талановитий музикант Вадим Віксінін. Його маги – донька Марії Шевченко Олеся з чоловіком Романом Віксініним теж багато років пропрацювали на сцені в різних гастрольних колективах, доки

Роман Гаральдович не залишив сцену щоб присвятити час виготовленню струнно-смічкових інструментів. Цього мистецтва він навчився у свого брата Роберта, учня відомого Свердловського майстра Андрія Семеновича Килосова.

Вадим Романович Віксінін, як і батько, виготовляє і ремонтує музичні інструменти. Його дружина – Оксана Володимирівна (Бондаренко) – художник-іконописець і поетеса. Їхні доньки Тетяна, Марія, Дарина, Анастасія та син Святослав – усі творчі особистості, активно займаються музикою, продовжуючи вже в п'ятому поколінні пашківську мистецьку династію. Проте це вже зовсім інша історія, яку ми розповімо в одному із наступних номерів газети «Культура і життя».

Кіндрат і Агрипина Шевченки виконують лапотницький дует, 1929 рік

Квартет бандуристів К.П. Шевченка, 1930-ті

«Як з Унева дістатися до Сан-Франциско? Я розкажу тобі, що треба робити, мамо»...

Ольга ПУГАЧ

1943 рік. На горіщі, у напівтемряві шестирічний хлопчик Роалд, майбутній лауреат Нобелівської премії, грається з мамою. Одне вікно на даху нещільно забите дошками, а друге завішане блаженською ковдрою.

«Спочатку ти ідеш дорогою, яка опирається у церкву, і там очікуєш селянина на возі, який за кілька копійок доведе тебе до тракту, де татусь будував міст». Щемний спогад про батька, який загинув у середині 1943 року в концтраційному таборі від рук нацистів. «Там ти чекаєш на автобус до Золочева, в Золочеві сідаєш у потяг»...

Крізь шпарини у забитому вікні він бачить, як на вулиці граються діти, він заздрить їм, адже вийти зі схованки він не може. Піднявшись із мамою на горіще у п'ять років, він виходить звідти у сім.

Відомий американський вчений-хімік Роалд Гоффман народився у 1937 році в м. Золочеві на Львівщині, тоді – територія Польщі, у єврейській родині інженера, випускника Львівської політехніки Гіллеля Сафрана та вчительки Кларі Розен. Відомо, що своє ім'я він отримав на честь Руаля Амундсена. Під час другої світової війни вся родина Гоффмана потрапляє до нацистського гетто, потім до трудового табору. На початку 1943-го батькові вдалося таємно вивезти з табору дружину та сина. Їх прихистили в українському селі Унів, неподалік від Золочева. На горіщі школи їх переховували та годували протягом півтора року Микола Дюк із дружиною Марією. Вони були вчителями однокласної школи Унева, у тій же школі і жили з трьома малими дітьми. Старший, Ігор, був ровесник Роалда. Пізніше Роалд Гоффман скаже про це так: «П'ятеро з нас були врятовані гарною українською родиною, Микола та Марія вибрали Добро, з величезним ризиком для своєї власної родини». Окрім мами з сином там же переховувалася і мамина рідня.

Ніхто з унівчан так і не дізнався про те, що в школі ховаються п'ятеро євреїв. Нацисти жодного разу не приходили перевіряти

будівлю, як це часто траплялося у селі. Син пана Миколи Ігор Дюк має на те своє пояснення. Він згадує, що його батько, добре володіючи німецькою, подружився з одним офіцером, який з часом у них оселився. Живучи разом із сім'єю директора, німецький офіцер не міг не знати, що на горіщі хтось є. Але з незрозумілих причин він не розповів про це нікому.

До речі, в Уневі врятували життя не лише родині Гоффмана. Згодом він дізнається, що серед тих дітей, що гралися під його вікном у світ, було і кілька євреїв, яких переховували монахи за наказом митрополита Андрея Шептицького.

Хоффман. 1945 р.

Одним із них був Адам Ротфельд – майбутній голова МЗС Польщі. Малих переховувати легше...

Шлях від Золочева до Гарварду у Роалда проліг через Польщу та Чехословаччину, Австрію та Німеччину, через табори для переміщених осіб. У 1949 році вони з мамою таки дісталися Америки. Роалду було тоді 11 років.

Після війни його мати знову виїшла заміж. З Павлом Гоффманом, який став для нього вітчимом, у Роалда до останніх днів були теплі стосунки.

Закінчивши одну з наукових середніх шкіл Нью-Йорка, Гоффман починає навчання в Колумбійському університеті як студент-медик, не оминаючи й гуманітарні дисципліни. «Світ, який відкрили переді мною гуманітарні курси, що не мали стосун-

Хоффман із родиною в Уневі

Роалд Хоффман на фоні прапора

ку до природничих наук, це те що я пам'ятаю найкраще з днів, які провів у Колумбійському коледжі. Я мало не перейшов на історію мистецтв».

Від 1958 року – аспірантура, робота в Гарвардському університеті. Від 1965-го – Корнельський університет, де Гоффман дістає звання професора фізичних наук. У 1960 році він одружився з Євою Бер'ессон, у них народилося двоє дітей – Гігель Ян та Інґрід Гелен.

У тому ж 1960-му Гоффман побував у СРСР за програмою обміну між аспірантами, де при Московському держуніверситеті працював у видатного українського вченого О. С. Давидова, який тоді завідував кафедрою квантової теорії.

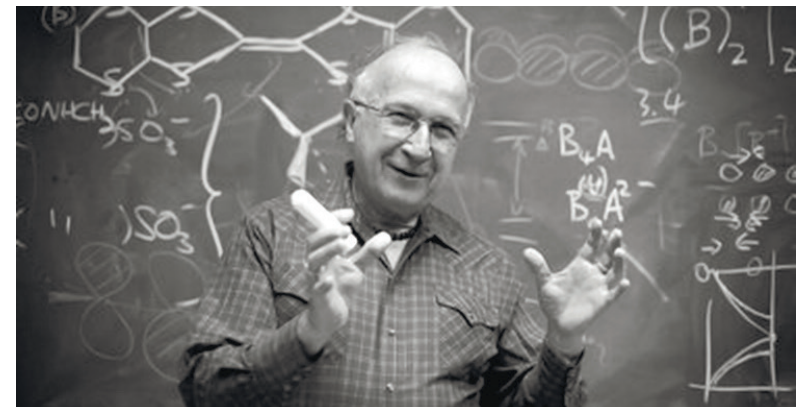
Нобелівську премію з хімії (спільно з Кеніші Фукуї) Роалду Гоффману було присуджено у 1981 році за розробку узагальненої квантової теорії протікання хімічних реакцій. Можливо, інтерес до цієї тематики з'явився під впливом стажування у академіка О. С. Давидова.

Гоффман розповідає, що зв'язок із Дюками їм вдалося відновити через 10 років після війни. Вони почали листуватися, обмінюватися подарунками. Якось пані Марія попросила надіслати їй нитки для вишивання рушника – традиційні червоний, чорний та зелений кольори. Тими нитками пані Марія вишила також комір української сорочки та переслала до Америки.

Вперше в Україну Гоффман приїхав у 2006 році.

«Коли ми приїхали в Україну, діти Дюків дістали зі скрині той рушник. І це більше, ніж вишита матерія. Це – зв'язок між нашими двома родинами».

«Я дуже щасливий, що народився в Україні. Я щасливий, що влада в Золочеві та Уневі визнала, що це моя батьківщина. Я тут. У мене вдала кар'єра. У мене чудова родина. Я щасливий. І безмежно вдячний родині Дюків. Мене тут не було б, якщо б не самовідданий вчинок Миколи та Марії Дюків». Відомо, що нобелівський лауреат заповідає своїм дітям та онукам завжди під-

Хоффман біля дошки

тримувати контакти з родиною Дюків та пам'ятати про те, як їхні предки врятували єврейську родину.

Гоффман слідував за подіями Революції Гідності з глибоким почуттям хвилювання та симпатії. «Це демократія в дії. Я побачив силу молодості та прогресу. Я бажаю Україні всього найкращого. І якщо я можу, я буду радий допомогти».

Роалд Гоффман не лише унікальний вчений, а й талановитий поет і драматург. «Як дістатися до Сан-Франциско» – це рядки з його вірша «Гра на горіщі в 1943-му».

З вірша «Поле зору», це про вікно у світ.

*З горіща хлопчик бачив,
як діти гралися, але вони
завжди тікали
За раму вікна.*

.....
*Іншого разу
він побачив дівчинку
в розшитому карпатському
вбранні. Неба не було видно,
планки ставен
були спрямовані донизу.
Він бачив поле навколо школи,
воно завжди було одним і тим
самим, лише
сніг перетворювався на брудне
місиво,
потім на траву і потім знову на
сніг. Пізніше
хлопчик виріс, поїхав до
Америку, там він став
гарним студентом, його хвалили
за увагу до фактів...*

З вірша «Золоті урни забуття», про неможливість спалити спогад.

*Для церемонії
вбудували велику залу, ми
входимо, щоб забути,
покласти цьому кінець, забути.*

*Кожен
несе золоту урну, і ти, і я.
Дехто – дві або три.
В кожній урні – сувій, спогад,
написані сербською,
ідиш, вірменською,
турецькою, китайською, хуту,
хорватською та українською.
Цілий рік день за днем ми писали,
кожен день заповнюючи,
поки нічого не залишиться,
щоб записувати...*

.....
*Шість днів люди спляють
золоті урни забуття.*

.....
*П'ятдесят шість років тому
вони
вбили тебе, батьку. Як же
можу я заповнити мою
урну забуття, якщо
в п'ять років я не міг
пригорнутися у тебе на колінах?*

Закінчимо уривком із вірша «Гра на горіщі у 1943-му».

*...Виходиш у Північне море і
через Ла-Манш –
В Атлантику. Тепер вже не
треба поспішати...
Добре у мене вишло, мамочко?*

Неподалік від
Сан-Франциско. 1989

Білоруське Полісся мало чим відрізняється від українського. Ті самі звичаї, ті самі традиції, стародавній побут і навіть мова подібні.

Сергій БАХІН

Нічого дивного у цій подібності немає – адже не якесь століття, тисячоліття пов'язує нинішню північну Україну та південну Білорусь, де географічно розташоване Полісся. За часів княжого Києва Полісся (що українське, що білоруське) входило до складу Руської держави. Згодом, і київські землі, і всі поліські увійшли до складу Великого князівства Литовського. Далі – до польської корони. А під час поділу Польщі наприкінці

XVIII століття всі ці землі потрапили до Російської імперії. У 1918 році все Полісся входило до складу Української держави гетьмана Скоропадського. За радянських часів Гомельська частина Полісся входила до складу Білорусі, а південна – України. А вперше офіційний кордон між польськими частинами проліг аж у 1991-му – зі створенням незалежних України та Білорусі.

Спостереження під час інформаційного туру «Подорож Гомельським Поліссям» дають підстави висловити думку, що з усіх сусідніх регіонів гомельське Полісся має, мабуть, найбільше спільних рис із Україною, насамперед, побутових і ментальних. Можливо, це пов'язано з об'єктами, які ми оглядали – музеями, храмами, відновленими фортецями, що уособлюють духовний і матеріальний зв'язок. Організували інформаційний тур управління спорту і туризму Гомельського обласного виконавчого комітету й комунальне підприємство «Гомельоблтурист». Серед учасників була посол Великої Британії в Білорусі Фіона Гібб зі своєю мамою, її земляк, письменник Найджел Робертс, представник бельгійського туроператора, двоє осіб із Естонії, а також із Хорватії, Росії, і кілька людей з України.

Стартував тур з обласного центру – міста Гомель. Живе тут понад півмільйона людей. Це друге місто за кількістю населення у

ЗЕМЛЯ, СПОРІДНЕНА З УКРАЇНОЮ

Білорусі після столиці Мінська, і, мабуть, таке саме за впливом. Відомий Гомель іще від часів Київської Русі, а перша згадка про нього як Гомій, датується 1142 роком. Втім, стрімко розвиватися місто почало тоді, коли його було передано графові Петру Румянцеву, а пізніше – династії князів Паскевичів. На місці дерев'яного замку, що належав за Польщі магнатам Чарторийським, Румянцев збудував кам'яний палац, а Паскевич навколо нього заснував парк, що відтоді став палацово-парковим ансамблем і домінуючою місто. Нині тут музей. Ще однією перлиною, розташованою на території парку, є усипальниця Паскевичів.

тей традиційними білоруськими піснями, подібними до українських, а також хлібом-сіллю. Розповівши й про історію твердині, згодом запросили до етнографічного музею поряд – «Поліська веда» (знання – українською). Переглядаючи експонати і слухаючи екскурсовода, ми відразу відчули щось знайоме: рушники, вишиті червоними нитками, так само, як і українські, вишиванки білоруських поліщуків, подібні до наших північних, горщики, скрині, предмети бортництва – увесь подібний набір можемо бачити і в наших етнографічних музеях.

Поряд стоїть Собор Архангела Михаїла, заснований 1745 року і побудований у знайомому нам стилі тогочасного бароко. Він пережив часи більшовицького безбожжя, проте у 1937-му був перетворений на тюрму НКВД. За чотири роки тут було винесено смертний вирок 2 тисячам людей. За часів Німеччини храм знову став діючим. Після того, як у землі біля храму були знайдені рештки замордованих людей, у нижній частині почав діяти єдиний у Білорусі храм-музей політичних репресій.

А ще Мозир – нафтовий центр. Саме тут розмістився нафтопереробний завод, де обробляється російська нафта, після чого йде на експорт до Нідерландів і Великої Британії. У регіоні є і власна нафта, яка йде на народногосподарські потреби.

Увечері група переїхала до Національного парку

«Прип'ятський». Тут розташований найбільший лісоболотний комплекс континенту, тож білоруси називають його «легенями Європи». У парку 51 вид тварин: дикі кабани, олені, лосі, лані, лисиці, борсуки та інші. Наступного ранку для гостей провели фотосафарі: протягом кількох годин ми пересувалися автобусом по заповіднику, аби через вікно спробувати побачити звірів. Втім, більшість тварин десь причаїлися – вдалося угледіти лише лисицю на полі, котра щось перебирала у землі – мабуть, полювала на мишей. А також – здалеку – молодого оленя і роги лося. Цей парк має також міжнародний статус орнітологічної території, де живе 256 видів пернатих, із яких 65 видів

занесені до Червоної книги. Тож, коли ми зупинилися біля озера, мали змогу побачити різних маловідомих нам птахів.

Після сафарі була екскурсія до місцевого Музею природи, де наочно представлені ландшафти білоруського Полісся з його мешканцями, колекції комах, рептилій, гербарій рідкісних рослин. В одному із залів є стилізована хата полешука, так білоруси називають мешканців краю. І знову їхній давній побут нагадав український – яскраві вишиванки в чоловіків і жінок, спідниці, рушники, і навіть тин.

Останнім пунктом перебування у гомельському Поліссі став старовинний Туров, місто, яке дало назву Турово-Пінському князів-

ству. Вперше Туров згадується у літописах ще 980 року. Впродовж тривалого часу він входив до складу Київської та Галицької держави і лише в середині XIV століття потрапив під владу литовського князя Гедиміна. Нині це невелике тритисячне місто, яке й статус міста отримало нещодавно – у 2004 році, і надалі залишається у складі Житковицького району. Відоме воно тим, що тут є консервний завод, що виробляє овочеву продукцію та молочний, що працює за італійською технологією і 80% продукції якого йде на експорт.

У своїй давній історії Туров набув слави завдяки видатному церковному діячеві, просвітнику і поету Кирилу Туровському, пам'ятник якому відкрили за часів незалежної Білорусі у 1993 році. Також саме тут побачила світ найдавніша рукописна білоруська книга – так зване Туровське Євангеліє, що було знайдено у 1865 році.

Останнім часом активно відроджується пам'ять про місто. Зокрема, на території Замкової гори було знайдено споруду монументальної архітектури – храм XII століття, стіни якого, висотою від половини до двох метрів, збереглися. Але жодних писемних джерел, що свідчать про існування храму, не збереглося. У 2005 році на цьому місці відкрито історико-археологічну експозицію.

Ще однією історичною пам'яткою містечка є Борисо-Глібське кладовище. До нього приїжджають тисячі прочан із усієї Білорусі. На кладовищі є кам'яні хрести, які, за легендою, колись занесли рікою із Києва після хрещення, і було їх 12. Зараз їх залишилося три. Один із них росте на цвинтарі прямо із землі і за останні 20 років збільшився на 2,5 сантиметри. У холодну погоду він теплий, а у теплу – прохолодний. Якщо до цього хреста доторкнутися, він може виконати бажання і зцілити від недуги. Принаймні, про це написано біля каменя. Більшість із нашої групи торкнулися хреста, аби їхні бажання здійснилися. Залишилося перевірити.

«Як тебе не любити, Києве мій!» – ці з дитинства знайомі багатьом рядки пісні на слова Дмитра Луценка, що стала народним гімном, пісенним символом Києва, надихають багатьох творчих, багатих і щирих душею людей – наших сучасників – до виявлення своєї любові й поваги до улюбленого міста, родини, друзів, рідної мови, культури України.

Киянин, композитор Олександр Юров – є одним із таких небайдужих до сучасної української культури людей, у творчому житті якого цей безсмертний твір Дмитра Омеляновича посів особливо почесне місце і надихнув на творчий вираз шани і любові до рідного міста і киян. Сталося це на Різдво 2006 року в Ризі, коли Олександр працював дипломатом у Посольстві України в Латвії. Він згадує: «повернулися з друзями з церкви, сіли за святковий стіл, почали святкувати і заспівали «Києве мій» – і лунала ця пісня далеко від рідного дому, як зізнання у ві-

БЕЗ «КИЄВЕ МІЙ» НЕ БУЛО Б «КИЄВУ З ЛЮБОВ'Ю»

Олександр Юров та Михайло Рябоконт – начальник-художній керівник Оркестру Почесної варти Окремого Київського полку Президента України, Київ, 2017

Тамара Іванівна Луценко та Раїса Авер'янівна Юрова на концерті з нагоди відзначення 94-ї річниці від дня народження Дмитра Луценка, Київ, 2015 рік

чній любові до нього, шани, поваги і гордості, і стало усім тепло і гарно на душі! Мабуть нічого кращого у той різдвяний святковий вечір не було! Гості пішли, а лейтмотив і відчуття святої радості від найкращої пісні, що прославила найкраще місто над Дніпром, залишилися і прийшли рядки: «о, Києве, з любов'ю промовляєм, нам сняться Лаври золотії куполи», а пізніше прийшла і музика. Так народився твір «Київський марш «Києву з любов'ю», який невдовзі посів III місце на Всеукраїнському конкурсі сучасної патріотичної пісні та похідного маршу. Я знаю, що без «Києве мій» не було б «Києву з любов'ю». Сьогодні цей твір виконують найкращі музичні колективи України, зокрема й Оркестр Почесної варти Окремого Київського полку Президента України.

На цьому історія зв'язку творчості Дмитра Луценка і Олександра Юрова не закінчилася і дістала продовження завдяки впливові двох неординарних жі-

ценка про Київ, Мамину вишню та Осіннє золото, запропонувала Олександру приїхати на фестиваль пам'яті Дмитра Луценка «Осіннє золото» до рідного села поета – Березової Рудки на Полтавщині. Олександр протягом останніх двадцяти років був на дипломатичній службі і більше перебував закордоном як удома, тож попри велику любов та повагу до творчості Дмитра Омеляновича ніколи не був на його батьківщині. Думки про Луценка та його рідний край, висловлену віршами любов до української землі до такої міри захопили Олександра, що у такому радісно схвилованому настрої він написав вірш, присвячений пам'яті Дмитра Луценка і показав його Тамарі Іванівні. Вона схвалила роботу і постало питання про пісню на ці слова. Невдовзі у справах служби Олександр поїхав до Єгипту, але ідея про увіковічення пам'яті Дмитра Омеляновича у пісні на присвячені йому слова (на слова самого Луценка написано більше 300 пісенних творів) не

Український народний хор імені Станіслава Павличенка Київського національного університету культури і мистецтв, художній керівник і головний диригент хору – проф. Олена Скопцова, Київ, 2015

полишала його в Країні пірамід. Олександр створив у Каїрі кілька варіантів мелодії та аранжувань, через Інтернет було записано демонстраційні версії пісні в різних аранжуваннях для різних солістів, відомих і молодих, але жодна, на думку автора, не відповідала повною мірою народному духові творчості Дмитра Луценка. Минуло кілька років у пошуках виконавця і того звучання пісні, яке відобразило би велич поетичного доробку Луценка і народну любов до нього. Аж ось 2015 року, на концерті з нагоди чергової річниці від дня народження поета в Національній Філармонії у Києві, Олександр почув і побачив виступ Українського народного хору імені Станіслава Павличенка Київського національного університету культури і мистецтв. Він був вражений і щасливий

– нарешті виконавця знайдено! Художній керівник і головний диригент хору професор Олена Скопцова і очолюваний нею студентський колектив радо взяли за новий твір в аранжуванні Андрія Бондаренка і майстерно виконали його 23 жовтня 2016 року в Національній музичній академії України імені П. І. Чайковського на урочистому вечорі з нагоди 95-ї річниці від дня народження Дмитра Омеляновича. Відтоді пісня Олександра Юрова «Пам'яті Дмитра Луценка» живе своїм життям поряд з увіковіченням пам'яті поета у назвах вулиці, школи, мистецької премії, у фестивалі «Осіннє золото» та в народній пам'яті.

Віктор СТЕФАНОВИЧ,
член Спілки журналістів Латвії
Рига – Київ

ГРОМАДУ ОБ'ЄДНАЛА КНИГОЗБІРНЯ

На Сіверщині осередками культурницького життя, цікавого дозвілля, гуртування людей стають повернуті з небуття, відремонтовані, посучасному обладнані сільські бібліотеки.

У бібліотеці Кіптіської об'єднаної територіальної громади можна зустріти літніх людей, які через скайп спілкуються з родичами. Старшокласники користуються комп'ютерами, щоб підготувати реферат, а молодь після робочого дня знаходить час для спілкування у соціальних мережах.

Для користувачів книгозбірні працює комп'ютерний клас, а інтернет оплачується за рахунок бюджету об'єднаної територіальної громади. Тож не дивно, що місцеві пенсіонери охоче почали навчатися комп'ютерної грамотності. Водночас зріс інтерес і до читання, передусім тому, що книжковий фонд поповнюється новою літературою та періодикою. Бібліотекар частину свого робочого часу ще й працює «книгоношею»: безпосередньо виконує «книжкові замовлення» односельців, які за станом здоров'я не можуть самостійно відвідати читальню.

Нещодавно тут відкрили клуб мандрівників, охочих до подорожей рідним краєм, а згодом організуватимуть виставки творів декоративно-приклад-

ного мистецтва, створених руками своїх земляків.

Відроджуються публічні бібліотеки і в сусідніх чернігівських селах та містечках – Острії, Десні, Носівці тощо.

Це перевіреним європейським досвід місцевого самоврядування, який поширює на наших теренах Рада Європи, коли кожна громада обирає свій шлях розвитку, самостійно вирішує, на що передусім витратити суспільні бюджетні кошти.

«Вочевидь, люди щодня переймаються не лише економікою, бізнесом, прибиранням території, асфальтуванням доріг чи впорядкуванням території, – завважив менеджер Програми Ради Європи «Децентралізація і територіальна консолідація в Україні» Андрій Гук. – Вони мають культурні, освітні та інші потреби. На Львівщині, наприклад, об'єднані територіальні громади відновили роботу народних домів, відкрили нові музичні школи. На Тернопіль розвивають дитячий спорт, споруджують плавальні басейни. А чернігівці, про що йшлося вище, реанімували бібліотеки. Погодьтеся, вільний доступ до інтернету, цікаве колективне дозвілля, тишина і тепла сільська читальня створюють комфортні умови для буття людей на своїй землі. А саме це є метою розпочатої у нашій країні реформи.

Олег ЯКОВЕНКО

У липні цього року фольклорний гурт «Барвінок» із села Фасова, що на Київщині, отримав дві радісні новини. Перша про те, що колектив із 1 липня має звання «Народного», а друга – запрошення до Вільнюса (Литва) на XII Міжнародний фестиваль «Покровські дзвони», який триватиме з 11 по 15 жовтня.

Підготовка до поїздки була трохи нервовою, але всі перешкоди були швидко подолані, а саме у день Фасівського престольного свята Пресвятої Богородиці «Услишательниці», коли гурт вразив своїми духовними співами не лише паломників, а й духовенство, яке очолювало Божественну літургію. Тому ми думаємо, що це сама Матінка Божа допомагала та покривала колектив своїм омофором.

Фольклорний фестиваль «Покровські дзвони» це один із найпрестижніших фестивалів, який щороку відбувається у столиці Литви за підтримки Міністерства культури Литовської Республіки. На ньому виступали колективи з багатьох держав світу.

У день приїзду, 11 жовтня, колектив мав честь прославити нашу

ФАСІВСЬКІ БАБУСІ ПІДКОРЮЮТЬ ЛИТВУ

неньку-Україну на сцені Литовської Національної Філармонії, де полонив місцевого глядача не лише українською старовинною піснею, а й традиційним народним одягом. Щодня колектив був задіяний у різноманітних концертних заходах, що відбувалися в Уряді Литовської Республіки, у Вільнюській ратуші, на Національному Литовському телебаченні, у костьолах та у Вільнюському Успенському кафедральному соборі.

На сцені Вільнюської ратуші «Барвінок» відтворював прадавній Фасівський весільний обряд «Виття вільця» та подарував організаторам фестивалю наш запашний коровай, прикрашений прадавніми українськими символами – барвінком та калиною.

У костьолах звучали стародавні пісні про кохання, про нелегке життя нашого багатостраждального народу, солдатські, козацькі, чумацькі та інші пісні. На одному з виступів в костьо-

лі св. Катрини, колектив до такої міри вражає виконав пісню «Ой там на горі», що глядачі майже 2 хвилини гучно аплодували та не хотіли відпускати бабусь зі сцени.

На свято Покрови Пресвятої Богородиці учасниці «Барвінку» відвідали Свято-Духів чоловічий монастир, де вклонилися

мученикам Литовської землі за віру Христову, відстояли Божественну літургію та були розчулені прочитанням молитви за мир в Україні. Після служби, з благословення настоятеля, колектив виконав духовні пісні до Матінки Божої, послушавши які

люди зі сльозами на очах підходили, щоби висловити слова подяки за цей спів.

У день від'їзду відбувся концерт духовної музики в Вільнюському Успенському кафедральному соборі, де виконали духовні псалми та передали подарунок настоятелю собору від архимандрита Кирила (духівника жіночого монастиря села Фасова) – образ Пресвятої Богородиці «Услишательниці» та образ Господа нашого Ісуса Христа.

Завдяки фестивалю ми знайшли друзів із Грузії (колектив «Лакада»), Литви («Аринушка»), Росії («Петров Вал», «Чапура»), Азербайджану, Білорусі та інших країн, з якими в тісному колі співали і ліричних, і духовних пісень. Тому й прощання відбувалося так, неначе всі не один рік знають одне одного... І все це завдяки пісні. Вона об'єднує народи та нагадує, що, незалежно від віросповідання та національності, люди мають поважати і любити одне одного.

Олексій ЗАЄЦЬ, керівник фольклорного гурту «Барвінок», член Експертної ради з питань нематеріальної культурної спадщини при Міністерстві культури України

ОГОЛОШЕННЯ про проведення повторного конкурсного добору на посаду генерального продюсера-директора Державного підприємства «Українська кіностудія анімаційних фільмів»

18.10.2017 року

Міністерство культури України відповідно до Закону України «Про культуру» оголошує повторний конкурс на посаду генерального продюсера-директора Державного підприємства «Українська кіностудія анімаційних фільмів» (далі – Кіностудія) (вул. Кіото, 27, м. Київ, 02156).

1. Термін подання документів на участь у конкурсі.

Документи на участь у конкурсі приймаються з 18.10.2017 року до 16.11.2017 року.

2. Початок формування конкурсної комісії.

Міністерство культури України (далі – орган управління) розпочинає формування конкурсної комісії з 18.10.2017 року.

3. Умови проведення конкурсу.

Обов'язковою умовою проведення конкурсного добору є його відкритість.

Представники засобів масової інформації та громадськості мають право бути присутніми на засіданнях конкурсної комісії під час співбесід із кандидатами, які публічно презентуватимуть свої проекти програм розвитку підприємства на один і п'ять років.

До участі у конкурсі не допускаються особи, які:

– визнані в установленому порядку недієздатними або їхня дієздатність обмежена;

– мають судимість за вчинення злочину, якщо така судимість не погашена або не знята в установленому законом порядку, або на

яких протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення;

– є близькими особами або членами сім'ї керівників органу управління.

Особа, яка бере участь у конкурсі, подає такі документи:

– заява про участь у конкурсі з наданням згоди на обробку персональних даних відповідно до Закону України «Про захист персональних даних»;

– автобіографія, що містить прізвище, ім'я та по батькові, число, місяць, рік і місце народження, інформацію про громадянство, відомості про освіту, трудову діяльність, посаду, місце роботи, громадську діяльність (зокрема на виборних посадах), контактний номер телефону, адресу електронної пошти чи іншого засобу зв'язку, відомості про наявність чи відсутність судимості;

– копія документа, що посвідчує особу, копія документа про вищу освіту;

– два рекомендаційні листи у довільній формі;

– мотиваційний лист у довільній формі.

Зазначені документи надсилаються на пошту та електронну адресу: вул. І. Франка, 19, м. Київ, 01601, відповідальна особа – Мирутенко Марія Іванівна, контактний телефон: **(044) 234-39-93**, електронна адреса: **murytenko@mincult.gov.ua** з позначкою «документи на конкурс "Українімафільм"».

Особа може подати інші документи на свій розсуд, які можуть засвідчити його професійні чи моральні якості.

Відповідальність за достовірність поданої інформації несе кандидат.

Проекти програм розвитку Підприємства на один і п'ять років

кандидати публічно презентують під час другого засідання конкурсної комісії.

4. Терміни проведення конкурсу.

Конкурсний добір починається 18.10.2017 року та закінчується не пізніше 18.12.2017 року.

5. Вимоги до кандидатів для участі у конкурсі.

Кваліфікаційні вимоги:

– вища освіта; стаж роботи у сфері культури не менше трьох років;

– володіння державною мовою;

– здатність за своїми діловими і моральними якостями, освітнім і професійним рівнем виконувати відповідні посадові обов'язки.

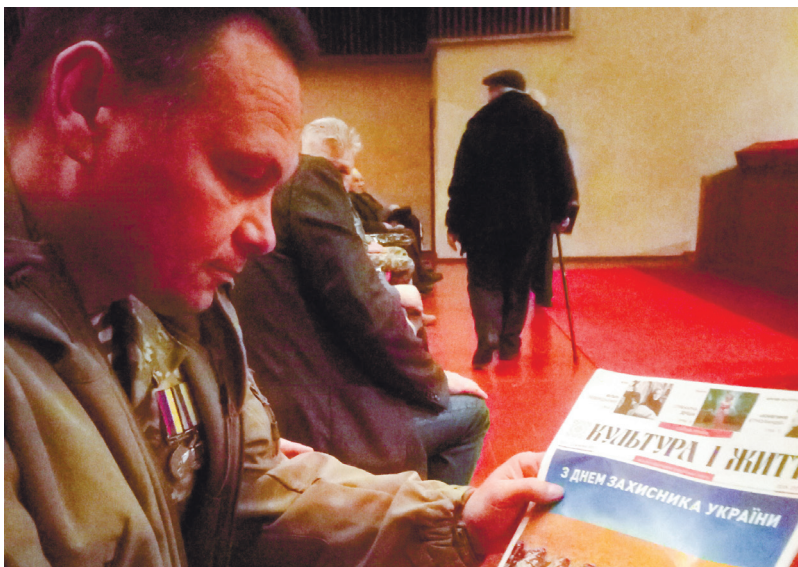
З інформацією, що стосується умов праці, відомостей про матеріально-технічну базу кіностудії, з фінансовою звітністю за попередній бюджетний період кіностудії можна ознайомитися на офіційному сайті Мінкультури (рубрика «вакансії»).

ТУРСЬКИЙ Василь Іванович

На 84-му році життя перестало битися серце Турського Василя Івановича – скромної, простої людини, відмінника культурно-освітньої роботи. Після закінчення Ніжинського культурно-освітнього технікуму та Московського інституту культури працював директором Узинського будинку культури Київської області, завідувачем відділу культури Броварського району. З 1976 року очолював Київський художньо-оформлювальний комбінат, Голосіївський парк культури у м. Києві, працював заступником директора Київського театру юного глядача, брав активну участь в організації реставрації будинку Національної філармонії України.

Усю свою трудову діяльність В. І. Турський присвятив роботі у сфері культури. Він був людиною надзвичайної відданості справі, яку йому доручала держава, щедро ділився досвідом з молодими фахівцями, всю свою енергію і професіоналізм спрямовував служінню людям. Висловлюємо глибоке співчуття рідним і близьким покійного.

Колектив Театрально-концертного закладу культури «Київський академічний театр українського фольклору «Берегиня»

КНИЖКИ ЗАХИСНИКАМ УКРАЇНИ

Триває добродійна акція «Книжки захисникам України», яку започаткували активісти всеукраїнського фонду «Журналістська ініціатива» у партнерстві з Національною спілкою журналістів України.

Перший етап акції – з нагоди святкування Дня Державного Прапора й Дня незалежності України – відбувся в Українському державному медико-соціальному центрі ветеранів війни, що в Переяслав-Хмельницькому районі на Київщині. Тоді працівники преси зібрали й передали для бібліотеки центру 111 книжок 77 найменувань.

Для постійних відвідувачів закладу культури це своєчасний подарунок. Щомісяця з ветеранами Другої світової війни в центрі проходять реабілітацію до сотні воїнів, які протистоять російському агресорові на сході країни. Вони з інтересом читають книжки, видані останніми роками – це роки випробувань і втрат, роки, які змінили наше усталене сприйняття добра і зла. Днями до бібліотеки завезли чергову партію літератури. Свої книжки з дарчим написом передав заслужений журналіст України, письменник, у минулому працівник «Урядового кур'єра» Микола Махінчук. Це твори «Незамулені джерела» (2016), «Твердь землі» (2015), три томник «Мереживо мінливого часу» (2012–2014). Збірку зворушливих оповідань «Колесо часу» – про подвиги наших предків і сьогоденний страшний іспит на мужність українських хлопців – додав письменник і журналіст, у минулому працівник газети «Сільські вісті» Олександр Карпенко.

«Всім, хто має в душі вишиванку» – так назвав першу збірку своїх патріотичних віршів Віктор Єганов.

Уродженець Миколаївщини, лікар за освітою, він багато років живе і працює в Гельсінкі. Має в душі вишиванку, а біля серця – паспорт громадянина України. Не змінювати громадянство – його життєва позиція. Був серед активістів створення Товариства українців у Фінляндії, разом з іншими організував пікети під посольством РФ у Гельсінкі – проти дій агресора, збирав і надсилав гуманітарну допомогу на Батьківщину. Маючи творчий хист, писав вірші, а в січні 2017-го видав власним коштом книжку, яку присвятив землякам – героям Майдану, Небесній сотні, тим, хто не шкодує сил і самого життя у боротьбі за волю України. Ось цю збірку, точніше 100 її примірників із дарчими підписами від автора, подарувала воїнам, які перебувають на реабілітації в центрі, а також передала до бібліотеки сестра Віктора, заслужений журналіст України, головний редактор видання «Аграрний тиждень. Україна» Наталія Черешинська.

А від колективу «Культури і життя» головний редактор Євген Букет (також автор низки книжок) додав до літератури для вояків ще й кілька десятків примірників святкового випуску «КіЖ» – їх за лічені хвилини розібрали вдячні читачі.

Хто має в душі вишиванку – додаваймо цікаві твори для бібліотеки! Це нині так на часі! У столиці, в центральному офісі НСЖУ (вул. Хрещатик, 27-а) вже формується чергова партія таких книжок. Автори можуть надати власні твори з дарчими написами, на решті видань буде штамп «Подарунок Національної спілки журналістів України».

Людмила МЕХ,
президент ВБФ «Журналістська ініціатива»

ОБ'ЄДНАНІ МЕТОЮ ТВОРЕННЯ УКРАЇНИ

В ошатній залі Колегії Павла Галагана в Національному музеї літератури успішно розпочав роботу Мандрівний дискусійний клуб «Київське коло».

Світлана СОКОЛОВА

Коли об'єднані метою, то й спільні проекти вдаються, – переконалися організатори – Київська «Просвіта» на чолі з Кирилом Стеценком та музеї літератури.

Перше засідання присвятили темі «Просвіта-150: Творення України». Гостями акції були Павло Мовчан, експерти-лектори Ігор Гирич та Євген Букет, Галина Стефанова, Ірина Даць, Наталя Строчан.

Кирило Стеценко

ченка: «У часи, коли боротьба за українську ідентичність, українську державність виходить на перший план, суспільна значущість

товариства «Просвіта» зростає в рази. Адже виховання національної ідентичності українця є основною причиною створення «Просвіти» і в 1868 році, і в 1906, 1917, 1941, 1989 роках, і крізь роки залишається головною метою їхньої діяльності. Кирило Стеценко нині, в скрутний час боротьби за українську державність і територіальну цілісність, на мій погляд, дуже вчасно ініціює переоцінку цінностей сучасної «Просвіти» через дискусію про майбутнє товариства. Перекоаний, що нині до лав просвітян, як і в минулі часи, повинні долучитися кращі представники українських еліт, щоби своїм прикладом та ініціативами зарядити українською ідентичністю якомога більше громадян нашої держави».

Ігор Гирич

Фото Володимира ОСИПЕНКА

Відвідувачі, які переповнили залу, стали свідками екскурсів у минуле та сучасне «Просвіти», ознайомилися з її історією від 1868 року. Справжньою мистецькою розрадою стали концерт за участю І. Даць, К. Стеценка, колективу «Дай Боже» та цікавий музейний квест. Особливо емоційною сторінкою став виступ Дитячого фольклорного театру «Дай Боже» (керівник Ольга Мельник). А Кирило Стеценко запропонував на роздум аудиторії дискусію «Чи потрібна «Просвіта» у XXI ст.?»

Думками та враженнями про захід поділився Євген Букет – лектор-експерт, головний редактор газети «Культура і життя», член правління Київського обласного об'єднання Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Т. Шев-

«Дай Боже»

КУЛЬТУРА І ЖИТТЯ

№ 43 (4770), 27 жовтня 2017 р.

Виходить із 7 жовтня 1923 року.

Свідомство про реєстрацію КВ № 1026 від 26.10.1994 р.

Засновники: Міністерство культури України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети

Головний редактор: Євген БУКЕТ

Адреса редакції: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1
Тел.: +38 (044) 498-23-62, cultandlife@gmail.com

Видавець: Національне газетно-журнальне видавництво

Генеральний директор: Андрій ЩЕКУН

Адреса видавництва: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1
Тел.: +38 (044) 498-23-65

Дизайн та верстка: Сергій ЗАДВОРНИЙ

Поліграфічний комбінат: ТОВ «Типографія "Від А" до Я"»
м. Київ, вул. Колекторна, 38/40. Тел.: (044) 563-18-04, 562-28-51

Розповсюдження і реклама:

Тел.: +38 (044) 498-23-64; +38 (097) 111-17-56

Публікуючи проблемні матеріали, редакція, окрім спеціально обумовлених випадків, подає лише авторський погляд. Вміст газети поширюється на умовах ліцензії СС ВУ 3.0, якщо інше не вказано стосовно конкретного матеріалу.

Передплатна ціна на 2017 р.:

3 місяці – 59,81 грн; 6 місяців – 138,54 грн.

Передплатний індекс: 60969

ISSN 2519-4429

Наклад 5 000

Ціна договірна

© СС ВУ «Культура і життя», 2017

